

K u r s e m m e s

M e s c h a = L i k k u m i,

zif Latwoescheem no teem sinnahk waijaga.

Jelgawā, 1805.

Espēesti pee J. W. Steffenhagen un bešla.

1883

1883

1883

1883

1883

K u r s e m m e s

M e s c h a = L i f f u m i,

zif latweefcheem no teem sinnabt waijaga.

i m a N o d a l l a.

sta weeta.

Ra Krohna-meschi wiffur fà peenahkahn kohyti un apfargati tohp un ne apfkahdeti paleek, buhs pee ikkatra Mescha-fargus eezelt, furri no tahm Krohna-muischahm nemmami, eeksch furru rohbescheem meschi atrohnami irr. Wiannu pulks, pehz ihstas waijadsihas un ne pahrlaeku leels, no Oberworstmeistera, (Oberforstmeister, Augstaja mescha-walditaja) ar Semmes-Guwerneera apstiprimaschanu tad ween ihsti buhs no lemmams, kad tee meschi eeksch fahrtehm (Mescha un Rohbeschu Rukku-grahmatahm) usnemti un wiannu rohbeschi pilnigi buhs sinnami. Bet fa tee Mescha-fargi zaur neneeka aiskaweti taptu, to darriht, kas teem peenahkahn, tad waijaga tohs no Rohmas-kungu Rukku-grahmatahm ischfirt, un tik appafsch Mescha-kungeem nodoht, un winneem buhs arri Mescha-kungeem ta klausiht, fa turpmaf gta nodalla nospreests irr. Pee

schahda deenesta wiß labbakus semneekus buhs ismefleht, 'kas gohdigi, freetni laudis irr, un dsehresi newaid, kurri tad weenumehr pee scha deenesta paleek, bes ween kad tee redsami nepareisi darra, flinki un kuhtri to ne darra, kas peenahkabs, jeb wiltigi un plehfigi irr. — Dehl tahdu wainu un noseegumu tohp wianni atmesti, un pehz Oberworstmeistera sarunnaschanas ar Rohmas-fungu, un Semmes-Guverneera apstiprinaschanas buhs zittus wiannu weetäs eezelt.

Mescha-fargi ne ween to, kas augstam Krohnam ja nodohd, bet arri to pehz Nullu-grahmatas Rohmas-fungam peenahkamu, ta sauktu gohbas-(wakkas) naudu, kurru pee Meschafargu ischkirschchanas no muischahm, ne buhs no Nullu-grahmatahm ismest, Meschafungam nodohd, kursch tad to paschu Krohna-muischam isfuht un nodohd.

Sinna. Tohs Meschafargus buhs tad no Rohmas-fungu Nullu-grahmatahm ischkirt, kad nohmas-laiks beidsabs; bet ja tomehr labbakas mescha usraudischanas dehl lohti waijadstigs buhtu, preeksch nohmas-laika beigsechanas daschus Meschafargus no tahs Rohmas-fungam peenahkamas klausischanas atlaist, tad Oberworstmeisteram waijaga us Semmes-Guverneera wehleschanu to Augstai Meschawaldischanai sinnamu darriht, ka ar Krohna Naudas-funga grihbeshanu, Kambara-waldischanas un ta norehkeneschana ar tahs muischas Rohmas-fungu notift, un zil tas isness, no nohmas-naudas warr nolihdsinahts tapt.

2 tra Rodalla.

No meschu fargaschanas un kohpschanas.

1.

Pee meschu kohpschanas un fargaschanas lohti waijadstigs un derrigs irr, tohs labbi pasiht un wiannu rohbeschus ihsti sinnaht; tadehl Meschawaldischanas wisppirmeja gahdaschana buhs, tohs Krohna-meschus, kas wehl ne ismehroti

paliffufchi un neapstribdeti irr, tuhda likt ismehroht un eeksch
fahrtehm norakstih, fà arridsan wiannu rohbeschus ihsti nomehr-
feh. Tè klah arri tahm teefahm, fur dehl Krohna= un
Dsimtu-kungu-mescheem stribdeschana irr, tuhda siina jadohd,
fa tahs bes kaweschanas un preeksch wiffahm zittahm islibdsi-
natas tohp.

2.

Meschu rohbeschi tohp zaur dabbigahm jeb no dabbas stah-
ditahm rohbeschusihmehm, fà esareem, uppehm, purtweem re-
nosihmeti; jeb zaur tahm Kursemmè wiffur atrohnamahm fup-
pizehm (rohbeschuszinneem) stary furrahm waggas dsennamas
irr, nomehrketi.

3.

Ur schahdahm Kuppizehm netween Krohna=meschus buhs
apmehrfekt, bet arri laufus un plawas, fas meschds irr, un
pehz Kuku-grahmatahm Krohna=muischu Naudas=kungeem, un
Krohna=laudim; jeb arri Dsimteem=kungeem un wiannu laudim
peederr, un furri tohs pehz apstiprinatu brihwestibas teefu ar-
ridsan bruhke.

4.

Kas tahdu rohbeschuswaggu apflahde, tam buhs to paschu
preeksch Mescha=kunga jeb Appakshaja mescha=kunga azzim at-
kal tà fataisih fà bijufi, un teklaht wehl pirmà reise 8 sefferus,
un ohtrà reise 16 sefferus strahpes=naudu makshat; un kad
winsch treschà reise wainigs tohp atrasts, tad tohp winsch tee-
fai nodohts, fa winsch meefas=stahpi dabbu, un bes tam win-
nam wehl 2 dahleri strahpe jamakfa.

5.

Kas Mescha=kuppize apflahde, tam buhs to paschu atkal
preeksch Mescha=kunga jeb Appakshaja mescha=kunga azzim

Fahda bijusi fataisih, un pirmâ reise 16 sefferus, ohtrâ reise 2 dahlerus strahpes-naudu maksah; treschâ reise tohp winsch us teesu noraidihts, fa winsch meefas-strahpi dabbu, un bes tam winnam wehl 4 dahleri strahpes-nauda jadohd.

Kad tahds wainigais, us Krohna-muischas Rohmas-Kunga jeb Waldineeka leezibu, ne spehtu, tahs strahpi-nauda maksah; tad buhs winnam tik ilgi meschu-aprinkôs strahdabt, kamehr winsch scho naudu nostrahdajis; un scheitan waijaga pee tahs 2stas weetas tahs Oberworstmeisteram dohtas mahzibas-sinnas turretes; kurrâ ta deenas-alga weena darbineeka ar sirgu us 5 seffereem, un weena kahneeka us 2½ seffereem nospreesta irr.

Sinna. Tas irr no Krohna-semneekem us wiffu wihsî saprohtams, fa tahs schinni nodakâ nospreestas strahpes-naudas buhs eedsiht. No Osintu-kungu laudim tahs strahpes-naudas bes kaweschanas tuhda eedsennamas irr; jo Osintam-kungam, kas sawus laudis no patgaltwibas ne warr noturreht, pascham preekschteem wainigeem, kas nespehziabas dehl maksah newarr, tahs nospreestas strahpes-naudas jamaksa. Schi lehna strahpe tohp tahs weeta, kurrâ eeksch Ukases no 1stas Pabbibas mehnescha 1799 Kreewu Walstiba nospreesta irr, un pehz kurras Osintu-kungu semneeki, kas Krohna-meschus apsohg, bes norehkeneschanas par refruteem nemti tohp, tikkai us pahrdohmaschanu ta masa un ne peeteekama kauschu pulka schinni semmes gabbalâ nospreesta.

Eeksch nomehroteem neapstriedeteem Krohna-meschu aprinkeem, ne buhs neweenam laufus usart, seenu plaut, esarôs jeb uppês, kas paschâ meschâ irr sweijoht, bischu-strohpus usstelleht, darwas-zepus jeb steegeku-dedsinaschanas eetaisih, ohgles, darwu jeb kalki dedsinaht, kam rakstita brihwestibas grahmata no Oberworstmeistera, Mescha-kunga jeb Appakfscha-

ja mescha-kunga newaid. — Teem pahrkahpejeem neween wiff
tas tohp atnemts, fo tee sanessufchi un bruhkeifchi; bet teem
buhß arri wehl bes tam katru reiß 5 dahleruß strahpi par ifka-
tru schahdu patgaltwibu aismakfah, kaut arri mescham zaur
to nekahda skahde ne buhtu notikkufi.

Sinna 1. No schihß aisleegschanas irr ischkirami
1) tee Rohmas-kungi un Krohna-semneeki, kurreem
pehz Ruktu-grahmatas, nospreests semmes-gab-
bals no laukeem jeb plawahm meschâ irr nodohß,
un kurri semmes-gabbali kâ zschâ weeta schihß
nodaktas fazzihß irr, ar rohbeschu-sihmehm ap-
weherschami irr; 2) tee Rohmas-kungi, kurreem pehz
tahm ar wiinneem faderretahm pehdigahm nomas-
grahmatahm, eeksch mescheem darwas-zepfi, steegeku-
dedsinaschanas, sweijosehana, jeb zitta kahda noh-
mas-brihwestiba irraid; un par fo tee augstam Kroh-
nim wehl ihpafchi fo peemakfa, kas pee tahß nohmu-
naudas peerehkenehß tohp; par kurreem tomehr
Oberworstmeisteram ihpafchu usrakstifchanu buhß us-
nemt. — Pehz nobeigtu nohmas-laifu ne tohp schee
nohmas-gabbali jaunâß nohmu-grahmatas wairß ee-
rakstiti; bet Oberworstmeisters tohß pehz sawas sin-
nas meschu-naudai par labbu isnohmahß warr; 3) tee
Dsimti-kungi un wiannu laudis, kurreem ta jawada
brihwestiba no plawu bruhkeschanas eeksch Krohna-
mescheem, kurras arridsan tahdâ pafchâ wihsê ar roh-
beschu kuppizehm buhß apwehst, dehl tureschanas
jeb brihwestibas-grahmatas kluhß apstiprinata.

Sinna 2. Tee masaki meschôs iskaifiti gabbali, kur-
rus bruhkehß Krohna-laudis teiz brihwestiba effohß,
newaid kâ plawas usskattami; tadehl, ka tee pateesi
newaid peerehkeneti, nedsruktu-grahmatas eerakstiti;
bet tikkai tahdi gabbali tohp par ihstahm plawahm
turreti, kurreu klajuma-leelumß wiff maggak 16tu
dattu weena Decatin (puff wesumu seena) isneß: bet
meschôs appaksch kohkeem plaut, ne tohp ne mas weh-
lehß, us fo Mescha-usraugeem bes mitteschanas zee-
fi irr jarauga.

Sinna 3. Da sweijofschanas aisleegschana ne issteep-
jahß us teem kaut arri Krohna-meschôs buhdameem
esareem, eeksch kurreem pehz wezzeem likkumcem,
wisseem Kursemmes eedsihwotajeem pa wiffam, zau-

ru gaddu, jeb kahdâ noliktâ laikâ ta sweijoschana no-
wehleta irr, kâ: Dohrbenes-, Willgahles-, Engu-
res-, Ufmas-, Leepajas- un Deggermuischas- esarâ
jeb eeksch teem, esareem un uppehm, eeksch kurreem
dascheem Dsimteem-fungeem us Leeskunga brihwesti-
bas grahmatahm sweijoschanas brihwestiba irr.

8.

Urriðsan needru greeeschana un swirgsdu smelischana eeksch
esareem, us dohtahm brihwestibas- grahmatahm, ne tohp
aisleegtas.

9.

Ikkatram, kas sawâ wakkâ Krohna- meschôs kohku zert jeb
iswedd, kad winsch tohp panahfts, buhs sirgu panemt. Me-
scha-fargâ to atnemm, un tam wainigam peenahkabs to paschu
ja dauds eeksch trim deenahm atpirkt; tã ka winsch par to no-
zirstu kohku, pehz tabs sawadi nospreestas maksas ohtru teef,
un bes to wehl meschu-fargam, kas winnu kiblejis, 15 sefferus
aismaksâ. Somehr tohp ikreis tam sagkam tas atnemts, ko
winsch sahdsis, un no Mescha-fungu mescha-naudai par labbu
pahrdohts, jeb arri pee ta kohku (malku) pulka peemests, kas
Krohna jeb zittadas waijadstibas dehl jadohd.

Sinna. Mescha-fungam jeb Appakschajam mescha-
fungam pee ka kiblehts sirgs jeb pats wainigais wests
tohp, buhs tuhda tanni muischâ, pee kurreas tahds
wainigais peederr to sinnu doht, ka winna Dsimts-
fungs jeb zits kahds waldineeks to meschai padar-
ritu skahdu jeb wainu atlihdsinahnt un aismaksahnt
warr.

10.

Par to aisleegtu kohku nomisefchanu jeb kohku misu iswe-
schanu, noteef ta maksas eedsisfchana no wainigeem pehz tabs
nospreestas maksas ittin tahdâ paschâ wihsê, kâ scheitan gta

weetà no patgalwigaš kohku = (maksu-) zirščanas un išweščanas sazihtš irr.

11.

Par to aišleegtu luhku = plehščanu un išweščanu tohp no teem wainigeem strahpeš = nauda par tweenu mehrenu rulli 1 dahlerš, un beš to wehl kihletajam par labbu 4 sefferi no katra dahlera nemts.

12.

Kaš beš mešča = usraugu šinas, — darto dabbuht — eekšč kahda kohka greesumu taifitu, tam buhš par katra kohku pirmā reišē $\frac{1}{2}$ dahleru, ohtā reišē 1 dahleru, un treschā reišē 2 dahleruš, un wehl katrā reišē kihletajam par labbu 5 sefferuš maksah. Bet kad tahdi greesumi eekšč mastā = kohkeem tohp taifiti, tad pehš tahš maksu = šinas diwķahrtigu strahpi, kā 9tā weetà schihs nodaktas nospreestš irr, un beš to wehl preekšč mešča = farga 15 sefferuš par katra kohku buhš eedšiht.

13.

Tāpat arriđsan tohp aišleegts eekšč kohkeem bišču = strohpuš ta:šiht, un buhš tapehš, ka wišwairak resni kohki išmekleti tohp, no teem pahrkahpejeem schihs aišleegščanas, diwķahrtigu strahpi pah to scheid nospreestu strahpeš = naudu, un beš to wehl mešča = fargam par labbu 10 sefferuš eedšiht.

S i n n a. Tohs bišču = strohpuš, kaš taggad jau Krohna = meščōš irr, buhš Mešča = kungeem pahrkaitiht un ar ihpašču šimekli mehrķeht; un turpmaš tikšai brihwestibu doht, ka bišču = strohpi pee kohkeem tohp peekahrti, beš ka kohki išdohbeti jeb eetwainoti taptu; par sehahdu brihwestibu Krohna = un Dsimteem = laudim tik daudš maksah buhš, kā 4tā nodaktā no Krohna mešča = naudas sazihtš irr. Bet no teem Dsimteem = laudim, kurreem taggad bišču = strohpi Krohna = me-

schõs irr, buhs Oberworstmeisteram us dohtu sinnu ihpafchu wahrda=rahditaju farakstih, un to Mugstajai Mescha=waldischanai nodoht, ar to eerahdischanu: zik ilgu laiku schee bischu-strohpi no schahdeem semneeku=laudim turreti irr.

14.

Par to patgalwigu sarru nozirschanu buhs teem wainigeem pirmâ reise 3 sefferus, ohtrâ reise 6 sefferus, un treschâ reise 12 sefferus, un bes to wehl tam mescha=fargam par labbu, fas tohs panahk, pussu dalku makfah; ta pascha strahpe arri teem pekfriht, fas patgalwigi fullu no kohkeem tezzina.

15.

Dehl labbakas meschu=fargaschanas, tohp semneeku laudim aisleegts, bes ween tâ laikâ, kursch tahlak zschâ nodalkâ no malku zirschanas un isweschanas nospreests irr, Krohna=meschõs braukt, un mescha=usraugeem neween jadarbojahs, tahdu pahrgalwigu malkuzirteju us paschu weetu fagrahbt, bet teem arri ta brihwestiba irr, kad tee kahdu wainigu schkeet, winna pehdas dsiht un paschâ mahjasweetâ usmekleht; tomehr scheitan nei Mescha=fargam nei Mescha=fungam ta warra irr, to malku atnemt, nedf sirgu kibleht, nedf zittu kahdu warrasdarbu darriht; bet teem buhs to muischâ eerahdiht, ka zaur waggaru ta waina ismekleta, un kad tas wainigais pahrleezi-nahts irr, ta nospreesta strahpes=makfa no winna eedsihtha, un Mescha=fungam nodohta tohp. Tektah pilssata Polizei pee-kohdinahts tohp, pehz jo agraki dohteem likkumeem no 20tas Ruddens mehnescha 1784 un 24tas Seemas mehnescha 1795, us to raudsiht, ka neweenam Krohna=semneekam bes grahmatas no Mescha=funga ne buhs malkas us pilssatu west nedf pahrhoht; — un tas arri us Dsimteem=laudim issteepjahs, kurreem no pascha Dsimta=funga jeb no winna Muischas=funga grahmatu dabbuht waijaga. — Bet ar teem, fas bes grahma-

tas malku pahrdohd, tàpat irr jadarra, fà jau ar patgalwi-
geem malku = zirtejeem pawehlehts irr, un ta eedfihta strahpes-
nauda tohp teescham Jelgawâ Mescha = waldischanas = teefâ, un
zittôs pilsfatôs tuwakam Mescha = fungam nodohda.

16.

Ja lohpu = gannischana eeksch Krohna = mescheem tik labbi
teem Rohmas = fungeem tahs Krohna = muischas, fà arri teem
Krohna = laudim eeksch furru rohbescheem tas mesch irr, jeb arri
faimianu Krohna = muischu, furri lihds schim schahdu lohpu =
gannekli bruhkeischi irr, tàpat arri teem Dsimteem = fungeem un
winnu laudim, furru brihwestiba us schahdahm gannibahm
apstiprinata klus, no iotas Sullu = mehnescha, nowehleta;
tadehl arri Mescha = fungeem un Appakschajeem mescha = fungeem
waijaga ihpafchu wahrda = rahditajus no Oberworstmeistera tur-
reht, furreem semneekem no Krohna = jeb Dsintahm = mui-
schahm, un eeksch furreem mescheem ta lohpu = gannischana weh-
leta irr. —

17.

Peë brihwestibas dohschanas tahs lohpu = gannischanas,
tohp eeksch pirmajahm deenahm Sullu = mehnescha katra gadda,
tam Krohna = muischas Rohmas = fungam, tam Dsintas = mui-
schas = waldineekam, kam brihwestibas = teefa us gannibas irr,
un iffatram Krohna = jeb Dsintam = fainneekam, grahmata ar
Mescha = funga appakschrafstu dohta, furrà ar wahrdeem ja ee-
raksta, zik gannibas kahdam, preeksch kahdahm lohpu = fahr-
tahm, un furrà mescha gabbalâ ta gannischanas brihwestiba
dohta irr. Kad seema sahkahs tohp schahs grahmatas no Me-
scha = funga atkal atnemtas un isnihzinatas; jo us nahkofchu
gaddu tahs wairs ne warr geldeht. —

Eeksch Krohna mescheem warr no 10tas Sullu-mehnescha lihds seemas eefahkumu, jo ap scho laiku pehz 16tas weetas gannishanas brihwas irr, no mahjas-lohpeem ikbrihschu ganniht: sirgus, wehrschus, gohwis, tellus un awis.

Zuhkas tikkai ruddeni, no 15tas Veetus-mehnescha (Oktober) eeksch Krohna-mescheem warr ganniht. Bet kassas ne buhs ne kad, ne kahda laika nedf ne kahda mescha laist.

Tee bes brihwestibas Krohna-meschos dshti lohpi, tohp appaksch mescha-usrauga glabbaschanas nemti, un kam tee peederr, tam waijaga tohs, ja dauds eeksch 8 deenahm atpirkt, un par sirgu 8 sefferus, par wehrschu jeb gohwi 5 sefferus, par tekku 2 sefferus, par awi 1 sefferu un par zuhku 6 sefferus makfaht. Bet kad tee ne tohp atpirkti, tad tee appaksch glabbaschanas nemti lohpi no Mescha-kunga mescha-naudai par labbu tohp pahredohti.

Sinna. Jkkatra reisē, kad lohpi no mescha usraugeem kibleti tohp, Mescha-kungeem un Appakschajeem meschakungeem ta jadarra, ka tanni sinna 9tas weetas schi nodalla fazzihst irr.

Kad tahda mescha-gabbala, kas newaid grahmatā peerastihst, lohpi tohp dshti, tad tas, kam tee peederr, ta ka preekschajā weeta fazzihst irr, bet tikkai pussu dalku makfa, prohti par weenu sirgu 4 sefferus u. t. p.

Kad kahds no teem, kurreem brihwestiba irr Krohna-meschos ganniht, wairak lohpus eedshtu, nekā tanni grahmatā

wehlehts irr, tad par teem lohpeem kas pahraf (wairaf) irr, tahs strahpes-naudas ta nemmamas, ka 20ta weetâ pawehlehts irr.

23.

Bet ja kahds preeksch 1stas Leetus mehnescha (Oktober) zuhkas eeksch mescheem dsichtu, tam buhs tahdâ paschâ wihsê, ka tur jau fazzihst irr, 6 sefferus strahpes-naudu maksah.

24.

Bet ja kahds, lai buhtu winnam brihwestiba Krohna-meschds ganniht jeb ne, kasas eeksch teem dsichtu, tad tohp tahs winnam atnemas. Mescha-usraugeem tad brihwestiba irr, tahs faut un mescha-naudai par labbu pahredoht.

25.

Bet ja kahds, kam ta gannischanas brihwestiba Krohna-meschds irr jeb newaid, sawus lohpus us Krohna-gannibahm mescha widdû laistu, tad buhs winnam to 20ta weetâ nospreestu strahpi diwkhartigi maksah; leek winsch sawus lohpus kahdâ aisleegta mescha-gabbalâ ganniht, fur jauns mesch audsinahst tohp, tad neween wiffi lohpi winnam tohp atnemi, bet winsch pats arri teesai tohp nodohts, meesas-strahpi dabuhht, furra tad par schahdu apwainoschanu ar 30 pahtagu fitteeneem notift warr.

Sinna. Ealihds ka mesch gabbalos (Aehgds) nodal lihts, un kahds gabbals (Aehgis) iszirsts irr, tohp ta gannischana aisleegta, lihdskam jauni kohki labbi jau peeauguschi irr; tomehr Mescha-kungeem un Appaschajeem mescha-kungeem us to jarauga, ka zaur tahdeem aisleegteem mescha-gabbaleem zelsch walkâ paleek, pa furru lohpus us zitteem neleegteem mescha-gabbaleem dsicht warr.

26.

Mescha deggumus aissargahht, zaur fo dauds meschds leeli mescha-gabbali pohstiti un isnihzinati irr, tohp pawehlehts, ka tik labb Krohna-ka Dsimteem-kaudim, kas kahdas puffwerstes tahlumâ no mescha jeb maggak, sahli, ruggajus jeb saknes dedsi-

naht, jeb zaur sarru un schaggaru dedsinaschanu fatvus laukus augligus darriht gribb, to papreeksch tuwakam Mescha-fargam buhs pasazziht, kam tad par to irr jagahda, ka apfahrt tabdu weetu ne maggak ka 2 affu plattumâ, wissapfahrt tohp grabwis rakts, jeb ka sahle tohp noptauta, un ta semme usarta jeb tas wellens usplehsts un ar sakni augschup greests tohp. Pee dedsinaschanas waijaga pascham semneekam ar lahpsu, flohtu, spanneem un zitteem ugguns-rihkeem tanni weetâ klaht buht, un aischfargahrt, ka ugguns tablaki ne ispleeschahs. Bet kas bes Mescha-farga sinas un bes ta scheid eerahdita apdohma — ruggajus, sahli jeb saknes, jeb arri sarrus un schaggarus dedsinahdu, tam buhs, kad arri nekahda skahde notikkusi buhtu, pirmâ reisê $\frac{1}{2}$ dahleru, ohtrâ reisê $1\frac{1}{2}$ dahlerus makfahrt, un treschâ reisê buhs winnu ka liffumeem nepaklausigu teesai no doht.

27.

Kad kahdu dedsinaschanu wecnâ deenâ ne warr nobeigt, tad buhs prett nakti ugguni pagallam apdschst; kas to ne darra, no ta buhs 5 sefferus strahpes-naudu nemt.

28.

Pee stipra wehja us mescha pusses, ne buhs ne mas dedsinahdu; kas tomeht to darra, tam buhs katrâ reisê 5 sefferus strahpes-naudu aismakfahrt.

29.

Kursemmê, fur tahs semneeku mahjas ne ta, ka zittas Kreewu-semmes eeksch basnizas-sahdschahm jeb zeemeem kohpâ fatweenotas, bet schur tur pa weenu jeb pahreem atschkirtas irr, newarr wissi pee weenas muischas peederrigi semneeku-kaudis par to zaur weenu neprahdigu semneeku Krohna-mescheem padarritu skahdu un wainu aischbildeht; ka tas 4tâ weetâ tahs Ukasês no 9tas Labbibas mehnescha 1800 pawehlehts irr. — Tadehl tohp Krohna-semneekam, kas pirmâ reisê pee mescha degguma wainigs, kad winsch fainneeks irr, ta mahjas-

weeta atnemta, un winsch patš par kalpu noliktš; bes to tohp winnam wehl no teefas usliktš, eefsch 5 gaddeem diwi neddetas pawaffarâ, un diwi neddetas ruddeni eefsch Krohna-meschu-aprinkeem strahdaht; bet ja tas wainigais ne buhtu fainneekš, bet kalps, tad ta teefa winnam meefas-strahpi usleef un strahdaschanu eefsch Krohna-mescheem us to paschu laiku un us tif pat dauds gaddeem, fâ jau patlabban par fainneekem spreestš irr. Bet kas ohtrâ reisê meschu eededšina, tas tohp pehz pahrzeestu meefas-strahpi, preeksch tahš muischas, bes tahš fahrtas par refrutu nodohtš, un ja winsch par refrutu derrigs ne buhtu, tad buhs winnu tannis weetâs noraidiht, fur jauni semmes-gabbali usnemti un eestrahdati tohp.

30.

Lapehz fâ Dšimtu-muischu-waldineeki Kurfemmê dehl atschkirtahm mahjas-weetahm sawu kauschu, zaur waggareem un usraugeem us semneeku darrischanahm un pehdahm tahdâ wihsê flattiht un nomohdâ buht ne warr, fâ zittâs Kreewu-semmes, fur semneeku mahjoschana eefsch fahdschahm wifflabbaku padohmu dohd, us to raudsiht, fâ wiff labbâ sinâ un pehz semmes likkumeem noteef, un fur tadehl no Muischas-waldineekem ar leclaku teefu un taisnibu prassiht warr, par sawu kauschu patgalwibu aisbildeht; tad buhs, ja zaur teefas-ismekleschanu sinnains buhtu, fâ fahds mescha-deggums zaur fahdas Dšimtas-muischas semneeku neapdohmibu notizzis, to stu weetu tahš minnetas Ukases no ta gadda 1800 pahrwehrtiht, un ar to wainigu tâ darriht, fâ preekschgahjuschâ weetâ no Krohna-semneekem fazzihstš irr; bes to wehl buhs ta wainiga lohpus un mantas atnemt un meschu-naudai par labbu pahrdoht, fâ Muischas-waldineeki zaur bailibu, fâ teem tahdâ wihsê arri-flahde ne irr jazeefsch, wairaf wehl mohdinati tohp, zik ween spehdami us to raudsiht, fâ no winnu laudim meschi ne tohp dedsinati.

31.

Zik labb ar Krohna-fâ ar Dšimtas-muischas ganneem, zaur furreem deggums eefsch Krohna-pagasta noteef, buhs tâ dar-

riht, kà preefchghajuschàs weetàs 29 un 30 ar kalpeem paweh-
 lehts irr. Somehr Teefas-kungi pee strahpes-spreeschanas us ta
 wainiga wezzumu un fahrtu raudsihs, jo par lohpu-ganneem
 wiffwairak nepaaugufchi puifchi, feewas un meitas tohp nemti,
 furreem mescha-darbus uslikt newarr. Somehr buhs Muischas-
 waldineekeem, Muischas-kungeem un Waggareem no Osmtahm-
 muischahm, un Krohna-muischàs Meschu-fargeem, teem gan-
 neem daudskahrt zeeti peekohdinaht, ka tee no pirma pawaffa-
 ras eefahkuma, lihds 15tu Ruddens mehnescha nekahdu ugguni
 meschòs ne taifa, un arri tanni wehletà laikà, pirms tee atstahj,
 to ugguni labbi nodsefch. Bet kad ganni aisleegtà laikà ugguni
 taifa, jeb no Mescha-farga redsehts taptu, ka wakkarà, kad
 lohpi jau mahjàs tohp dsichti, no ganneem tanni weetà, fur tee
 ganneifchi, ugguns atstahts palizzis; tad buhs Mescha-fargam
 to ugguni nodsefst, un to Mescha-kungam jeb Appafschajam me-
 scha-kungam fazzicht, ka no ta fainneeka, kam tas wainigais
 gans peederr, pirmà reisè 5 sefferi, ohtrà reisè 10 sefferi ais-
 maksati tohp, bet treschà reisè tas gans teefà nodohdams, ka
 wiensch meefas-strahpi dabbu.

32.

Bet wairak wehl meschu-deggumus aischfargaht, tohp wif-
 feem, bes ween ganneem un zetta-kaudim aisleegts, eefsch
 Krohna-mescheem kaut kahdà laikà ugguni taifcht; un buhs tam
 kas lappu-kohku-meschà ugguni taifa, 1 dahleru strahpi mak-
 saht; — bet ja kahds nakti ugguni taifa, tam buhs 1½
 dahlerus strahpi doht; bet kas swekku-kohku-meschòs (egtu-
 jeb preefchu-meschòs) ugguni taifa, tam buhs tahs strahpes-nau-
 das diwfkahrtigi maksah.

33.

Pee karsta un sausa gaisa, prohti no 1mas Pappu mehne-
 scha lihds 15tu Ruddens mehnescha, tohp ta tabaka smeek-
 schana eefsch swekku-kohku-mescheem wiffai aisleegta, un teem
 pahrkapejeem katrà reisè 1 seffers strahpes-nauda jamaksa.

Arriḍsan meddineekeem tohp aiſleegts ſawas biſſeſ ne ar paſkuleem lahdeht, kaſ pee ſchaufchanas lehti eedeggahſ, un fauſâ laiſâ meſchu eededſinaht warr; kadehl arri Meſcha-kun-geem, Appakſchajeem meſcha-kungeem un Meſcha-ſargeem ta brihweſtiba irr, eekſch Krohna-meſcheem meddineekus (ſtrehnee-kus, Gehgerus) apturreht; beſ ween Muifchneekus, kurreem ſawas labbakas apſinnafchanas dehl, jau ta aiſleegſchana ween peeteekama buhſ. Kad tadehl pee lahdijuma iſmekleſchanas redſamſ buhtu, ka taſ meddineekſ prett ſcho aiſleegſchana darrijiſ, tad buhſ wiannam to biſſi, tam meſcha-uſtraugam par labbu, kaſ to uſgahjiſ irr, ataemt nohſt. Un ja taſ pahrfah-peis ſchi likkuma no tahdaſ kahrtas irr, ka wiſch appakſch meefas-ſtrahpeſ ſtahtw, tad buhſ wiannu teeſai nodoht, fur wiſch ar 25 ſitteeneem ſtrahpejamſ.

Zebſchu zekka-ſaudim un lohpu-prezzineekeem netwaid aiſleegts, eekſch Krohna-meſcheem apſtaht, kâ arri laiwineekeem un plohſtneekeem wehlehtſ irr, pee meſcheem uppeſ-mallâſ pee-laiſt un ugguni taiſiht; tad buhſ tomehr teem pirmajeem (zekka-ſaudim un lohpu-prezzineekeem) tikkai deenâ; bet no 1 ſtaſ Sul-lu mehneſcha lihſ 1 ſtu Kuddenſ mehneſcha naſkti wiſſwairaf ſwekku-koſku-meſchôſ ne maſ ugguni taiſiht; teem zitteem (laiwineekeem un plohſtneekeem) tohp wehlehtſ to arriḍſan naſkti darriht; bet ſchiſ apdohmſ teem wehrâ jaleek, prohti: uſ to raudſiht, ka taſ uggunſ ne tuwak kâ diwi aſſiſ no ſtahtwoſcheem jeb gulloſcheem koſkeem tohp taiſihtſ; ka ta weeta ne tahtu no zekka iſmekleta, un no lappahm, ſahleſ, jeb zittahm keetahm, kaſ drihſ ugguni kerr, ſkaidri tih-rita tohp; ka uggunſ, kurreu pee atſtaſchanaſ it teeſcham pagallam nodſehſt waijaga, ne warr walkâ tiſt. Bet ja Meſcha-ſargſ aiſleegtâ laiſâ jeb beſ ta pawehleta apdohma taiſitu ugguni redſetu, tad buhſ wiannam no ta Meſcha-kungam jeb Appakſchajam meſcha-kungam ſinnu padohſt, kurri tad to ugguni leeſ nodſehſt, un no ta wai-

niga to 32trä weetà nospreestu strahpes-naudu eedsenn. Bet ja kahds zekineeks pretti turretohs, tad leek Mescha-kungs jeb Appakschajs mescha-kungs, ar rakstitu isteikschanu, to zekineeku lihds tuwaku zekmallâ buhdamu pilsfatu, kaut tas arri zittâ waldischanas-teesâ buhtu, pawaddiht. Scheitan Meschafargs to rakstitu isteikschanu eeksch pilsfata Polizei nodohd, ka ta nospreesta strahpes-nauda maksata tohp; bet bes to wehl buhs tam zekineekam par to pawaddischanu Meschafargam i Dahleru maksat. Bet ja tas zelsch ne zaur pilsfatu, bet ne tahku garram eetu, tad tohp ta isteikschana tanni waldischanas-teesâ nonesta, kurrâi semmes Polizei usdohta irr, un kurrâi tad peenahkâhs, no ta wainiga to nospreestu strahpes-naudu pee mescha-naudas, un arri ta Meschafarga maksu eedsist. Schi makfa peeaug pehz ta tahkuma no tahs weetas kur ta patgaltwiba notikkusi, lihds to weetu, kur ta nauda eedsihata tohp — prohti, par ikkatrahm 25 werstehm i Dahlers, par 50 werstehm 2 Dahleri, par 75 werstehm 3 Dahleri u. t. p. Bet ka neweens ar nesinnaschanu isrunnatohs, tad buhs scho 35tu kâ arri to 32tru, 33schu un 34tu weetu sewischki israkstiht, un eeksch wisseem Postu-nammeem, kâ arri frohgeem un nokahpschanas-nammeem, pee seenas peefist.

36.

Kad mesch degg, tad buhs no wissahm klachtumâ buhdam mahm tik labbi Krohna-kâ Dsimtu-muischu-sehtahm, 2 juhdsu jeb 14 werstu tahkumâ no ta mescha kur tas deggums zehlees, no katrahm mahjahm 2 wihreem ar lapstahm, zirwim, uhdens-traufeem un spanneem pee degguma sanahkt, un tamehr tee Waggari no tahm daschadahm muischahm wissai appaksch Meschawaldineeku pawehleschanas stahw, un teem ar saweem laudim-ne buhs pirmak mahjâs eet, kamehr ugguns pagallam apdsehstâ, un winni no Meschakunga jeb Appakschaja meschakunga atlaisti tohp. Bet ja kahds semneeks pehz notikkuschas faukschanas pee degguma ne rastohs, nedf kahdu peeteekamu wainu atsazziht newarr; ka winsch flims jeb mahjâs ne buhtu

bijis; jeb kad winsch arri nahktu, tomehr bes sawa Waggara
 sinas atstahntu, pirms tas deggums apdsehsts, tad buhs Wag-
 garam no tahda, ja tas deena noteef s sefferus, un ja tas naktt
 noteef, 10 sefferus strahpes-naudu eedsiht, un to naudu Me-
 schu-kungam nodohnt, furram tomehr us to jarauga, ka pawis-
 sam wiffi semneeki sanahnt un bes atlaischanas ne atstahnt, ka-
 mehr ugguns pagallam nodsehsts irr.

37.

Kad leels mescha-deggums zeltohs, ta ka dehl wiffa Kroh-
 na-mescha jeb leela gabbala tahs paschas nelaimē bihstama buh-
 tu, tad buhs Mescha-usraugeem to tuhdat Pils-kunga teesai
 sinnamu darriht un pee winna paligu un glahbschanu mekleht.
 Pils-kunga teeja tad ta darrihs ka 249 J. Wiffaugstaka Gu-
 werneera-waldischanas Likkuma tahm Semmejahm Semmes-
 Waldischanahm pawehlehts irr. Tanni pascha laika arridsan
 Mescha-kungs Oberworstmeisteram sinnu padohnt, furram tad
 pehs leeluma un tahuma pascham tanni degguma weetā no-
 nahkt, jeb ja winsch flims buhtu, Mescha-walditaju (Worstmei-
 steru) tur nosubtiht peenahlahs.

38.

Kas tihfchi Krohna-meschus jeb zittas mescha derrigas weetās
 eededsina, to buhs appahsch wakti nemt un us teesu nosubtiht,
 fur ar winnu ta darriht buhs, ka eefsch likkumeem pawehlehts.

3. N o d a k k a.

No Meschu Bruhleschanas.

I.

Krohna-meschi triada wihsē tohp bruhketi: 1) Pee augsta
 Krohna waijadsihahm; 2) pee Krohna-Nohmas-Kungu, Kroh-
 na-kauschu, daschu pilsfatu eedsihwotaju, furri us brihwesti-
 bas-grahmatahm Krohna-malku dabbu, arri to semneeku wai-
 jadsihahm, furreem no Komissareem apstiprinatas brihwestibas
 irr, sawu malku pahrtikschanu no Krohna-mescheem dabbuht,
 jeb arri 3) pee pahrdohschanas augstam Krohnam par labbu.

2.

Ta waijadšiba ta augsta Krohna irr: balki un kohki pee fuggu buhweschanas, jeb fas pee Krohna ehku buhweschanas waijadšigs irr; jeb arri tee ta faukti ammatneeku: jeb leetas: kohki, pee leeseem farra schaujameem rihkeem, pee farra-pulka Obosem, pee Krohna Wabrihkeem, (fur wiffadas prezses pulka tohp taifitas), pee daschadahm fataifischanahm un patmalahm, jeb arri flaldeta dedsama malka.

3.

Zaur to pahrgahjuschâ gaddâ 1802 Wiffaugsti apstiprinatu wiffai walsti dohtu mescha=likkumu, tohp 40tâ weeta pawehlehts, dehl fuggu buhweschanas tahs peektas meschu dalkas no schahm kohku fahrtahm, prohti: gohbahm, wihsnehm, flawahm un preedehm eeksch aisleegteem audscheem nodalliht; bes teem arridsan buhs ohsolus un mastakohkus, fas ihsti pee fuggu buhweschanas derrigi irr, jeb pehz sawas buhschanas turpmaf derrigi tapt fohlahs, 100 werstes tabtumâ no lee'ahm un 25 werstes no masahm uppehm, par aisleegteem kohkeem turrecht. Bet ka tomehr zaur Mescha=waldischanas ihpaschu ismekleschanu sinnams irr: 1) ka pee fuggu buhweschanas un tikfai pee masu fuggu derrigi ohsoli tikween daschôs gabbalôs Digganawes un Ruzzauas mescha ar zittahm kohku fahrtahm pamaischi aug, bet zittas weetas tee ohsoli lihki un sarraini irr, un tadehl, ka saknehm peeteekams dsittums newaid, wiinni arridsan to augstumu, stiprumu un zeetumu newarr panahkt, fas pee tahdeem kohkeem waijaga, furri pee fuggu buhweschanas derrigi buht warr; 2) ka pa wisseem Kursemmes mescheem ta zihruku=egle ne irr atrohnama; 3) ka gohbas, wihsnes un flawas gan meschôs aug, tomehr kohti retti, ta ka wiinnas ihpaschôs gabbalôs jeb audschôs newarr noschkirt; 4) ka tahs preedes, jebfchu tahs wiffwairak eeksch Kursemmes mescheem aug, tomehr ne wiffas weetas pehz semmes buhschanas schkeetoht, tahdus kohkus, prohti: no tahda augstuma, resnuma un zeetuma leek gaidiht, kahdi pee fuggu buhweschanas jeb par ma-

sta-fohkeem waijaga; jeb arri dehl leelu uppu truhkuma schahs preedes ne warr us ohstahm pee Augstas-farra-fuggu-waldifchanas nowestas tapt. — Tadehl buhs Kursemmes Guverneera teesâ pehz fuggu buhwefchanas Digganawes un Ruzzawas meschôs ohsalus fargah un audsinaht; wifflabbakâ un derrigâ semmê buhs tohs preeschu-meschus Digganawes un Zauerkalnas meschôs, no kurrenes tee balki lehti Rihgas ohstâ nowesti tohp; Skrundes, Kuldigas un Kendes meschôs, no kurrenes tohs lehti Wentes ohstâ nowest warr, un Grobines, Rihzas un Ruzzawas meschôs dehl Leepajas ohstas klahuma, preeksch Augstas-farru-fuggu-waldifchanas audsinaht, fohpt un audschôs noschkirt. Schahdus meschôs noschkirtus un aisleegtus preeschu-audschus, jebfchu tahdu wehl wairak zittas weetas buhs, fur ta semmes buhwefchana zerrecht leef derrigus fohkus pee fuggu buhwefchanas jeb mastu-fohkeem dabhuht, buhs wiffapfahrt ar grahweem apwehrst; un ne buhs ne weenam wehleht bes grahmatas no Augstas Mescha-waldifchanas tannis weetas zirst, jeb fahdu ohsalu tannis meschôs nozirst. Tapat arridsan ta balta wihksne, fas Ruzzawas meschôs aug, un fawa zeetuma un stipruma dehl par blukkeem un zitteem maseem darbeem pee fugeem derriga, irr aisleegta un Augstai-farru-fuggu waldifchanai taupjama, fadehl arri to mescha-gabbalu, fur tahs aug ar grahwi eeslehgt buhs.

4.

See balki, spahres un zittas fohku waijadfibas pee augsta Krohna buhwefchanahm, tohp ar Semmes-Guverneera wehlefschanu, us to no Oberworstmeistera dohtu grahmatu, pee kurra tahs mekleschanas tapehz no tahm Teefas-waldifchanahm un eezelteteem Walditajeem eenahk, isdohtas, tomehr prett aismaksatu rumpja-naudu newaid ihpafcha pawehleschana no Augstas Mescha-waldifchanas, fa tahs bes maksas buhs isdoht.

Sinna. No schahs maksafchanas tahs rumpja-naudas irr ischkirrami 1) tahs Kirspils-basnizas, pee kurrahm Krohna-muischas peederr, kam pee wiannas buhs

weschanas, usturrefchanas un pahrtaisfchanas dalli-
 ba irr janemm; 2) tahs Krohna-patmallas un wabrih-
 kes, kurras no augsta Krohna usturretas tohp; 3)
 tahs patmallas kas jau agraki us renti dohtas, jeb
 isnohmatas irr, ja eeksch tahm nohmas-grahmatahm
 spreesis irr, ka scheem Rentes-jeb Nohmas-kungeem
 no Krohna-mescheem tohs wajadsihus kohkus bes mak-
 fas doht buhs. Bet us nahkameem laikeem, pehz no-
 beigteem nohmas-gaddeem Kambara-waldischana tah-
 das norunnas wairs nerakstih, bet papreeksch tadehl
 ar Augstu Mescha-waldischanu farunnasees. — To
 brihwestibu kohkus istwest, warr no tahdeem mescheem
 doht, fur tik dauds gan irr, Nohmas-kungus un
 Krohna-kaudis tahs weetas, ka arri tohs Duintus-
 kungus, kam sawada brihwestiba us buhweschanas
 kohkeem no Krohna-mescheem irr, pehz wajadsihas
 apmeerinaht; bet Mescha-kungi leek us schahdahm Me-
 scha-grahmatahm papreeksch jaunus gullofchus kohkus
 (lausnes, brucksches) ismekleht, un tad tik, kad wehl
 kas truhkst, no stahwofcheem kohkeem zirft.

5.

See leetas-kohki kas pee leeleem schaujameem farra-rihkeem
 jeb pee farra-pulka Oboseem wajadsihi irr, tohp us farra-
 Wirsneeku prassifchanu, pehz dohtu meschu-grahmatu no Ober-
 worstmeistera, prett nomakfatu rumpja-naudu, pehz tahm no
 Augstas Mescha-waldischanas tanni 1799 gadda nospreestahm
 makfahm, no teem ohsoleem, gohbahm, wihsfnehm jeb zit-
 tahm kohku-fahrtahm nodohhti, kas pee fuggu buhweschanas
 jeb masakeem fuggaem nederrigi irr, un dehl tahluma no up-
 pehm newarr lehti ar plohtsteem nowesti tapt.

6.

Tahs Krohnu-ehkas tik labb Zelgawâ ka arri zittos piltsfa-
 tos un ta Krohna-malka, kas tahm peenahkabs irr schahs: pa-
 schâ Zelgawâ ta Augsta fohla 40 affis, tas atraitnu-nams
 10, tas nabbagu-nams (ehlendu-nams) 20 affis no ta malka
 kas no Augsch-semmes plohtita tohp, tomehr katra aff no 7
 pehdahm augstumâ, plattumâ un garrumâ; un tohp ta lihds
 schim dohta malku-teesa us scho mehru nospreesta; bet preeksch
 tahm Krohna-teefahm zittos piltsfatos, ka preeksch Dohbeles

atraitnu-nammu, preeksch teem zeetuma-nammeem Kuldigâ, Tuffumâ un Randawâ waijag Oberworstmeisteram par to lihds schim dohtu malkas-teesu Mescha-kungam pawehleschanas (mescha-) grahmataš doht; fur wehrâ jaleek, ka ta pehz to mehru no 7 pehdahm rehkeneta, un ne tâ, ka lihds schim prischi stahwofchi kohki zirsti tohp, bet gulloschi kohki, (lausnes, brufches) wirsgalli un sarri. Tomehr buhs Krohna-kaudim tapat ka lihds schim to malku tannis weetâš aiswest.

7.

Preeksch Guverneera un Wihz-Guverneera nammeem, furru bruhleschanai lihds schim bes nolemschanas malka dohta tappe; buhs turpmaf us Wiffaugstaku Ukase ar Pafchu wahrdu no 11taš Waffaras mehnescha 1799, eeksch teem septineem seemas-mehnescheem, no 1mas Ruddenš mehnescha lihds Sullu mehneschu us ikkatru krahsni par pussu affi no 7 pehdahm garru, augstu un plattu, bet eeksch teem waffaras-mehnescheem preeksch ugguns-furreem un krahsneem kufnôš tapat par pussu affi doht, furra teesa bes malkas no tahš malkas dohdama, kas no Augschsemme? us Jelgawu plohtita tohp. Tapat arri wisseem pee Mescha-waldischanas peederrigeem tohp ta wianeem peenahkama malku-teesa bes malkas nodohda.

Ea tahm Semmes-waldischanahm peenahkama malku nodohschana noteek us scho waldischanu prassischanas, par malku, jeb arri bes malkas, kad augstakas pawehleschanas par to irraid.

8.

Pee tahm augsta Krohna waijadšibahm peederr arri ta zekhu-tiltu un dambju-pahrtaisichana, kas eeksch Krohna nowaddeem irr. Tee schahš waijadšibas dehl derrigi schaggari, schautru-kohpinas un lausnes (brufches) irr bes malkas dohdami, tomehr ne bes Oberworstmeistera pawehleschanas, us to wianam papreeksch dohtu preekschraustu no Guverneera, jeb Rambara-waldischanas un zittu Semmes-waldischanu prassischannahm. Bet ja kohki no stahwofcheem kohkeem taptu prassiti, tad Oberworstmeisters tohs newarr list isdoht, ka ween ar Semmes-Guverneera sinnu un wehleschanu.

Sinaa. Sinnams arridsan tahm Dsimtahm-muischahm pee zellu sataisfichanas malkas irr jadohd, furreahm pehz tahm no Komiffareem apstiprinatahm brijwestibas-teefahm dabhuht waijaga, un furreu labbad tadehl eeffsch usrakstifichanas wehra likts irr, fehahm Muischahm tadehl waijaga fatwas gribbeschanas Mescha-waldifichanai sinnamas darriht.

9.

Teem Krohna-muischas Rohmas-fungeem, fa arri Dsimteem-fungeem — tik labbi teem furreu brijwestibas-teefa us buhweschanas-fohkeem eeffsch Krohna-mescheem no Komiffareem apstiprinata irr, bet tas ifgaddus isweddam balku pulks nolemts newaid, fa arridsan teem, furreem no ta 1795 gadda daschas muischas ar to brijwestibu no Krohna-mescheem buhweschanas-fohkus dabhuht, us muhschigu un dsimtu ihpaschumu Wiffschehligi dahwinatas irr, fa arri — Basniz-fungeem, Restereem un Ehrigelneefkeem Kirspils-basnizas us Krohna-muischahm, buhs kad teem buhweschanas-fohki waijaga irr, to pee Meschu-waldifichanas islubtees, peerahdiht zik balku un no kahda garruma un stipruma (resnuma) teem waijaga, un nosihmeschanu no tahs ehkabs, furreu tee pahrtaisiht, islahpiht jeb no jauna uszelt gribb peelikt flaht. Schahm gribbeschanahm waijaga it teescham ima Waffaras mehnescha eenahft, fa Oberworstmeisteram laiks irr, tahs paschas ismekleht, Semmes-Guwerneera wehleschanu dabhuht, un preefsch imas Ruddens mehnescha, fur ta fohku iszirschanu zaur likkumeem wehleta irr, Mescha-fungeem tohs preefschraftus aisstelleht. Wiffi schee buhweschanas-fohki tohp bes makfas dohti; besween tee, fo daschi Dsimti-fungi us brijwestibas-grahmatahm par nospreestu makfu dabbu.

10.

No teem Dsimteem-fungeem furreem pehz tahm no Komiffareem apstiprinatahm brijwestibahm, nospreesta buhweschanas-fohku teefa par makfu jeb arri bes makfas nahkabs, buhs Oberworstmeisteram weenu reisi par wiffahm reisehm farakstifichanas

ußnemt un Mescha-kungeem no teem mescheem noraidiht, no kurreem ta isdohschana no Komiffareem nospreesta irr; ka Mescha-kungs ifgaddus tohs weetus eerahdiht warr, fur tohs kohkus, pehz tahs schinni nodakkâ tablaf appaksch nolemtas fahrtas zirst un iswest buhs.

11.

PeHz tahs 26tas weetas ta 19tâ Leetus mehnescha (Oktober) 1686 no Leekunga spreesta Mescha-liffuma, tappe no Krohna- un dascheem Dsimteem-taudim par 20 balkeem 1 puhrs meeschu nemts. Tahs daschadas gruhtibas kas pee schahs nodohschanas rohnahs paweeglinah, un wiffadas spaidischanas no mescha-usraugu pusses pee prettinemschanas aissfargah, tohp semneekeem par atweeglinaschanu, kurreem brihscham 100 jeb 150 werstes lihds Zelgawu us to tadehl eetaisitu Magasihnu tee meeschi bij jawedd, schis liffums ta pahrwehrtihts, ka wiakkeem taggad par diwidefmits balkeem tik dauds naudu doht buhs, ka meeschu puhrs tannigaddâ Seemas mehnescha maksâ. Oberworstmeisters ar Semmes-Guverneera sianu scho maksaschanu ta nospreesch, ka us tirgu meeschi ap scho minnetu laiku lehtaki jeb dahrgaki tohp maksati.

12.

Tas Krohna-semneeks kam buhweschanas-kohki waijaga irr, preeksch 1 mu Wassaras mehnescha Mescha-kungam scho sawu waijadsibu isteiz, un Mescha-kungs kad wiakch to patz ismeklejis irr, Oberworstmeisteram no ta sianu dohd, tomehr ne wehlah ka 15tâ Seenu mehnescha, ka wiakch to waijadsigu preekschrafstu no Oberworstmeistera ar Semmes-Guverneera wehleschanu us Ruddens mehneschu dabbuht warr. Bet ta preekschagahjuschâ weeta nospreesta nauda, tohp no Mescha-kunga pee isdohschanas tahs sijnites dehl brihwas zirfchanas, prettinemta un schahra-grahmatâ eerakstita.

Siana 1. No schahs maksaschanas par buhweschanas-kohkeem tohp ischkirti: tee Krohna-muischas Kalna-zeema semnecki, dehl tahs no Kursemmes Leekunga

Ernst Johann tanni 1737tâ gaddâ teem dohtas brihwestibas-grahmatas — tee Mescha-sargi furri to winneem waijadsigu malku lihds schim bes malkas dabbujufchi, un tee Krohna-landis furreem ehkas zaur nezlaimi, ugguni jeb uhdens-pluhdeem pohstias irr.

Sinna 2. Mescha-fungeem, Appalschajeem meschafungeem un wisseem mescha-usraugeem zeeti us to jarauga, ka tik labbi tee Krohna-fâ Dsimti-landis, furreem no Krohna-mescheem buhweschanas-fohki tohp dohti, sawas ehkas jeb tohs winneem dehl pahrtaisifchanas dohtus fohkus swescheem laudim ne pahrdohd. Bet ja kas pahrdohs taptu, tad buhs tohs fohkus atnemt, un ar teem pahrdewejeem tâ darriht, fâ ar teem patgalwigeem fohkuzirtejeem darriht pawehlehts irr.

13.

Kad Obertworstmeisters us kahdu pulku buhweschanas-fohku kahdam grahmatu dohd, tad ne buhs fâ lihds schim tikkai eglu-balkus doht, zaur fo schi fohku-fahrtâ daschôs meschôs fohtinosuddusi irr, — bet arri kahda dalka preeschu-balku jadohd; bet tomehr ne no tahdeem mescheem, furreôs tanni zschâ weeta schihs nodalkas pawehlehts irr, tahs preedes dehl fuggu buhweschanas taupiht un audsinaht; labbakas taupifchanas scho eglu un preeschu-fohku dehl, warr arridsan teem, furreem buhweschanas-fohki jadohd, kahdu dalku apschu- un leepu-fohku doht.

14.

Kad tee kas buhweschanas-fohkus luhdsahs, arridsan lubbas dehl jumteem teiz waijaga effoht; tad Obertworstmeisteram pehz 11tas weetas ta mescha-liffuma no 14tu Seenu mehnescha 1763 buhs ismekleht, woi schohs juntuš ne warretu ar salmeem jeb needrahm (nashleem) apjunt, un to lubbu-fohku isweschanu pirms ne wehleht, fâ ween tad, kad sinnams irr, fâ tanni pagastâ salmu un needru truhkums irr. Zeklaht arri Mescha-usraugeem us to jarauga, fâ dehl lubbahm ne tohp labbi fohki iszirsti, neds arri, fâ pee semneeku-laudim eeraddums irr, fohki ne tohp us paraudsischanai eezirsti, un zaur to samaitati.

15.

Itkatrē us nozirſchanas nolemts kofkš, tohp no Meſcha-
kunga jeb Uppakſchaja meſcha-kunga ar ihpaſchu meſcha-ſihmekli
us Diwi weetahm eeſihmehtš, 1) it tuwu pee ſakneš, un 2)
weenu kofrtetu arſhineš no ſemmes, ka pehž nozirſchanas tiſ
labbi taš zelmš kà arri taš balkiš apſihmeti paleek.

16.

Tam, kaš no Meſcha-kunga us balku-zirſchanas grahmatu
Dabbujiš, tohp ajšleegts, neapſihmetu kofku ziršt un iſweſt.
Kaš tam pretti darra, tohp par ſagtu turrehtš, un ar winau
tā jadarra, kà 9tā weetā ztrā nodakkā pawehlehtš irr; us ko
Meſcha-ušraugeem zeeti jarauga.

17.

Pee ſwekku-kofku zirſchanas ne buhš zelmuš augſtafuš laiſt
kà 12 tuktuš (1 pehdu) no ſemmes, pee ſeffera ſtrahpeš par kat-
ru zelmū, beš ween kad tahduš kofkuš zert, kurreu ſakneš par
ſtruhgu-kabbahm derrigaš irr, un kurreuš lehti us obſtahm aiš-
weſt warr. Pee zirſchanas tahdu kofku tohp tee zelmi 7 jeb 8
pehdas augſti pameſti.

18.

Pee lappu-kofku zirſchanas, kur ataugas ſagaidiht warr,
Meſcha-ušraugeem us to waijaga raudſiht, ka taš kofkš paſlihpī
un lihdseni nozirštš tohp, pee mahrkas ſtrahpeš par katreu zelmū.

19.

Ohsolš, alkſniš, behrſe un egle kaš ar brihweſtibū ziršti,
tohp no meſcheem beš miſaš iſweſti, kurra no Meſcha-ušrau-
geem augſtam Krohnam par labbu un eenemſchanu pahredohta
tohp, ja zittadi kadhām ne buhtu grahmatā ihpaſchi eerakſtita
brihweſtiba; bet ja ne, tad wiſch tanni 10tā weetā zraš no-
dakkas noſpreeštā ſtrahpē kriht.

Sinna. Somehr taš tikkai no teem kofkeem ſaproh-
tamš irr, kurri pee leelaš waijadſibaš waſſaraš laikā
tohp wehleti ziršt; ſo no teem kofkeem kaš ruddeni un
ſeemā tohp ziršti, newarr to miſu tiſ lehti noluppinahť,
un taš darbš greuhtš un ilgš buhtu.

Tam kam, ta wehleschana jeb brihwestiba irr, Krohna-meschôs buhweschanas-kohkus zirst, waijaga to winnam nowehletu balku pulku bes kaweschanas ruddeni un seemâ nozirst un to wiffu lihds i mu Sullu mehnescha iswest; zittadi tohp wiffi lihds feho nolemtu laiku ne iswesti balki atnemti, un no Mescha-us-raugeem pahrdohiti, jeb pee zittas augsta Krohna waijadsibas aisdohti.

Sinna. Bet tadehl ka ta seema Kursemmê ihfa un nepastahwiga irr, un semneeki tapehz wiffu kohku pulku kas teem zirst wehlehts irr, newarr us sawahm mahjahm nowest; tad buhs Mescha-kungeem un Appakschajem mescha-kungeem scheem semneekem meschumalâ kahdu weetû eerahdiht, fur tee pa tam tohs nolift warr; jo no mescha tohs it teescham nospreestâ laikâ waijaga iswest.

Ea zaur zittahrtigeem mescha-sikkumeem no 1763 tanni 6tâ weetâ, un no 1769 tanni 7tâ weetâ dehl buhweschanas-kohku isweschanas, stahdita pawehleschana tohp taggad apstiprinata, prohti, ka wiffi kahdai muischai nodohdami kohki, weenâ papreeksch no Mescha-kunga eerahditâ weetâ saleekami kohpâ, un ne buhs tohs pirnak us muischahm jeb mahjahm aiswest, kamehr Mescha-kungs tohs balkus papreeksch pahrskaitijis un pahrraudsijis, woi arri wiffi ar sikhmekli mehrketi irr.

Kad tas wehlehts kohku pulks zirsts irr, tad waijaga tam, kam schi brihwestiba dohta irr, tohs sarrus, wirsgallus, (wirsonus) un misu no teem iszirsteem kohkeem, wiffu weenâ no Mescha-kunga eerahdijamâ weetâ sanest kohpâ; zittadi winnam par katru kohku diwi mahrkas strahpi jamaksa.

See Krohna-muischu Rohmas-kungeem waijadsigi leetu (animatneeku-)kohki pehz kammanahm, dihslehm, affim, ritti-neem, ezscheem, arkleem, traufkeem un zittahm tahdahm waijadsibahm, tohp par nandu pehz to nolemtu maksu us Oberworst-

meistera grahmatu isdohti, pee kurre Rohmas-kungeem tohs
 1mä Waffaras mehnescha japrassa, tà fà wirsü pee buhwescha-
 nas-kohkeem pawehlehts irr.

24.

Teem Osimteem-kungeem kurreem pehz apstiprinatu brihwes-
 stibas teesu no Komiffareem, leetas-kohki bes makfas, jeb prett
 nomakfaschanas tahs meschu-naudas jadohd; fà arri teem
 Krohna-semneekem, kurreem leetas-kohki bes kahdas makfas
 jadohd, wajaga sawas prassischanas scho kohku dehl tanni
 preekschgahjuschâ weetâ nolemtâ laikâ Oberworstmeisteram sin-
 namas darriht, kursch tad to wajadsigu eerahdischanu dohd,
 fa tee nahkamâ ruddeni warr isdohti kluht; bet ja kohki no
 stahwoscheem kohkeem no aisleegtahm kahrtahm prassiti taptu,
 tad Oberworstmeisteram to papreeksch wajag Semmes-Gu-
 werneeram dehl issehkirshanas sinnamu darriht.

25.

Ea dedsamu malku-teesa, kas Krohna-muischu Rohmas-
 kungeem, Krohna-semneekem, Osimteem-kungeem un winnu
 laudim, kurreu brihwestiba apstiprinata irr, ifgaddus jadohd,
 irr no Komiffareem nolemta. Schi nolemschana tomehr tikkai
 us scho brihdi irr, un tad ween zeeti warr nospreesta tapt, kad
 wiissi Krohna-meschi eemehroti un eeksch gabbaleem (flehgeh) m)
 eedalliti buhs, un kad sinnaht warr, kahds malku pulks ifgad-
 dus warr iszirsts tapt, bes fa mescheem zaur to skahde noteek.
 Oberworstmeisters tadehl pehz schahs Komiffaru nospreeschanas
 tahdas rahditajas-grahmatas talsa, kas muischas, fain-
 neekus un to malku-teesu rahda, kas kahdai muischai preeksch
 few jeb laudim irr jadohd, un noraida tahs it teescham us 1mu
 Ruddens mehnescha teem Mescha-kungeem no teem mescheem,
 fur ta malka isweddamu irr. Mescha-kungi tuhda kad schahs
 rahdischanas-grahmatas dabhujschi Kungeem jeb Waldinee-
 keem scho muischu, kurreas us to Mescha-kungeem ustizetu me-
 schu eerahditas irr, sinnu dohd, fa tee sawus Waggarus us
 1stu Ruddens mehneschu eeraidiht warr, kurreem tad Mescha-

fungi jeb Appaksehaji mescha-fungi to mescha-gabbalu eerahda, fur to malku ziršt buhs, bet pa tam winni muischai ihpafchu farakstifchanu no ta malku pulka nosuht, zif preefch muischas, fa arri preefch laudim istwest nospreests, un teklaht arri ja eerahda zif dauds no gullofcheem, un zif no stahwofcheem kohkeem ziršt buhs. — Weenlihdfigi ar sehahm farakstifchanahm, dohd tad Osimti-fungi jeb Muischas-waldineeki ifkatram fainneekam weenas mahjas diwi sihmites (grahmatas): to weenu dehl tahs preefch muischas zertamas malku-teefas, un to ohtru dehl tahs preefch ta semneeka pascha zertamas malku-teefas; bet pa tam raida schee Osimti-fungi jeb Muischas-waldineeki Mescha-fungam preefch 1. Leetus mehn. (Okt.) to semneeku farakstifchanu, kurreem sehahdas sihmites (grahmatas) dohtas irr, fa Mescha-fungs tohs semneekus fas pee winna nahk, prett scho farakstifchanu pahraudsicht warr. No imas Leetus mehnescha (Oktobor) lihds 30tu Seemas mehnescha warr tee semneeki ar tahm winneem dohtahm sihmitehm (grahmatahm) kahjahm jeb jahschus, bet ne braufschus Krohna-meschos nahkt, un tanni eerahdita mescha-gabbala preefch Mescha-usraugu azzim to eefsch tahm sihmitehm eerakstu malku pulku fazirst, eefsch affim jeb puffahm affim pehz weegluma fakraut, un muischas-teefu no tahs sewifchki atschkirt, fas preefch paschas pahrtifchanas fazirsts. Ta affis fakrauta malka paleef mescha lihds seemas zekta-laihu. Kad labz zekta-laisz taifijees, tad semneeki ar ragawahm fanahk to malku us mahjahm nowest, kad Mescha-fungs jeb Appaksehais mescha-fungs to fazirstu malku papreefch pahraudsijis un pahrfkajtijis irr. Teklaht tohp tahs semneekem dohtas sihmites (grahmatas) no Mescha-funga jeb Appaksehaja mescha-funga atnemtas, un isnihzinaschanas dehl Mescha-waldifchanai noraiditas.

Sinna 1. Kad eefsch flapjeem un purwaineem mescheem to malku ruddeni ne warr fazirst, tad wajaga tik ilgi pagaidiht, famehr falna rohnahs.

Sinna 2. Gullofchus kohkus, fas pee buhwefchanas derrigi irr, ne buhs ne mas par dedsamu malku fazirst,

neds affis kraut, kas scho likkumu pahrkahpi, tam buhs par katru tahdu kohku pussu dattu tahs strahpes-naudas maffaht, kas no stahwoscheem kohkeem tahs paschas fahrtas nolemts irr.

Sinna 3. Stary to Krohna: un Dsimteem: laudim nospreestu malkas pulku, buhs preeksch katrahm mahjahm weenu affi malku no faknehm doht.

Sinna 4. Wiffam schim nowehletam malkas pulkam waisaga it teescham us imu Sullu mehnescha istwestam buht; kas ne-istwests atlizzis, tohp no Mescha: udraugeem atnemt. Somehr tas newaid no Lauer: kalna: un zitteem mescheem faprohtams, no kurreem ta malka preeksch daschahm muischahm pawaffara par uhdeni plohtita tohp.

Ta zotai weetai peelikka Sinna no eerahdischanas fahdas weetass mescha mallâ, fur semneeki tohs buhweschanas kohkus fakraut warretu, kurreus tee seemas: zellâ dehl laika truhkumu ne warreja us fawahm mahjahm aistwest, irr arridsan scheitan no dedsamass malkas wehra leekama.

26.

Tahs fahrtis un meetus, kas pee schohgeem waijadssigi irr, un tik labbi Rohmas: fâ arri dascheem Dsimteem: kungeem us apstiprinatahm brihwestibas: grabmatahm, un arri semneekeem Dohdami irr, fâ arri to skallu-malku, kas eeksch semneeku mahjahm bruhketa tohp, buhs pehs wesumu pulku nospreest; un scho waijadssibu dabbuht, waijag Rohmas: un Dsimteem: kungeem, jeb winnu Muischas: waldineekeem teem semneekeem sishmites doht, kurrâs eerakstihst irr, zik wesumus ifkatram istwests wehlehts, ar ischkerschanu zik muischai un zik laudim waijaga irr. Ur schahm sishmitehm buhs semneekeem pee Mescha: kunga jeb Appakschaja mescha: kunga nahkt, kursch tad winneem nowehl, wiffu tanni sishmitê eerakstitu wesumu pulku us weenu reiss istwest; bet ja tas newarr notikt, tad winsch tanni sishmitê peeraksta, zik wesumi un kad tee istwesti irr, un kad wiff wesumu pulks istwests, tad winsch to sishmiti prettim nemm. Semneekeem ta brihwestiba tohp dohta, scho waijadssibu no imas Lees: tus mehnescha (Oktober) lihds imu Sullu mehnescha no me:

scheem iswest. Tahs atnemtās sīhmites waijaga Mescha-kungam pee Oberworstmeistera noraidiht, ka tahs isnihzinatās tohp.

Sinna 1. Tahdas fehtas (sehohgus) taisiht, fur par widdu pahrskalditas kabrtis katrā pantā 7 jeb 8 tohp liktas, irr pagallam aisleegtš. Tahdas fehtas nekam nederr, jo winnas dauds malku nemm, kas lehti sapuhst. Labbak buhs fehtas no it teewahm kabrtim taisiht, no furrāhm 3 jeb 4 kahdā starpā zits no zitta liktas un pee meeteem, kas zeeti semnē eemeeteti, peetaisitas tohp (ko mehds sklandas faukt). Mescha-kungeem us to zeeti jarauga, un no pahrkahpejeem feha likkuma par katru pantu tahdas fehtas weens seffers strahpes-nauda ja nemm.

Sinna 2. Tapat arridsan tohp aisleegtš pļawas apsehohgaht, bes ween tahs, kas tuwu pee mahjahm irr; jo pee tahm zittahm pļawahm, kas issehirtas un leelas irr, kad tohs gribbetu apsehohgaht, pahrleeku dauds malku waijadsetu. Tadehl semneeku-kaudim waijag gannus turreht, furreem ja aisfarga, ka lohpi us aisleegtahm gannibahm un pļawahm ne-eet. Kas prett scho likkumu darra, un apfahrt tahdahm pļawahm sehohgus taifa, tam par katru sehohga pantu weens seffers strahpe jamakfa.

27.

Gešch teem mescha-likkumeem no 19tas Veetus mehnescha 1686 tanni stā un 6tā weetā irr pawehlehtš, no Krohna-kaudim par to winneem dohdamu dedsamu malku jeb zittu kohku-waijadšiba, pehz semmes seeluma, un mahjas-weetu pulka, no 1 lihds 3 puhreem ausu nemt; us kahdu likkumu arridsan dasehi Dsimtu-kungu kaudis, furreem brijwestibas-teesa irr, ausas nodewuschi. Bet schis likkums tohp tahs paschas gruhtibas dehl atmests, ka 11tā weetā schihs nodaklas ta meeschu nodohschana par buhweschanas kohkeem pahrwehrtita irr, un buhs taggad semneekem ausu weetā, par katru puhru tif dauds nau-du doht ka ausu puhrs us tirgu makfa. Schi makfaschana tohp ikgaddus no Oberworstmeistera, ar Semmes-Guverneera sinnu weenlihdsigi pehz ausu lehtibu jeb dahrgumu Seemas mehneschā nospreesta. Ta pehz feha likkuma eenahkama nauda, tohp no Krohna-kaudim Rohmas-kungam jeb winna Muischas-

Kungam tad nodohda, kad tahs zittas sinnamas Krohna-naudas maksatas tohp, un wiffa schi nauda tohp tad us weenu reisi nospreesta laikâ us Jelgawu Kambara-waldischanai nosubtita; tomehr waijaga scho naudu fewischki eerahdiht, ka ta pee Krohna mescha-naudas warr peeskaitita tapt. Bet ka Kambara-waldischanai sinnaschana buhtu, zik no katras muischas tahdu mescha-naudu eenahkt waijag; buhs Oberworstmeisteram ihpafchu sarehkeneschanu sarakstiht, zik no katras muischas lihdschim ausas eenahkufeschas irr, un zik tanni weetâ naudas jadohd. See dsimti-landis, kurxeem lihdschim ausas bij jadohd, to tanni weetâ nodohdamu naudas maksu, saweem Dsimteem-kungeem jeb winnu Muischas-usraugeem nodohs, kurri to us imu Veetus mehnescha (Oktober) Mescha-kungeem aissubtichts, ka ta schnohra-grahmatâ warr eerakstita tapt. Tapat waijag arri teem brihtweem arraju-landim, kas us Krohna semmi dsihwo, to Krohnam no winneem peenahkamu duhmunaudu, prohti i dahleru no katrahm mahjahm, tanni nospreesta laikâ Mescha-kungam aismaksahk. Wiffa schi pee Mescha-kungeem sanahkufi nauda, kad pee eenemschanahm peerehkeneta irr, tohp tad lihds ar zittahm meschu-naudahm peeklahjamâ laikâ Mescha-waldischanai noraidita.

S i n n a. No tahs zaur scho likkumu nospreestas maksaschanas irr ischekirami tee Kalnazeema Krohna-semneeki; kurxeem, ka tanni sinnâ 12tas weetâ schihs nodakas minnehts irr, ihpafcha brihtwestibas-grahmata no Veel-kunga schadehl irraid. Jeshu arridsan tee semneeki no daschahm Krohna-muischahm, ka no Alschwanges, Engures un tahs Starostejas Pilten lihdschim neneeku netwaid maksaschi; prohti no Alschwanges, kurxeem no Veelkunga Pehtera winnu nabbadibas dehl, un tapehs ka winni Veelkunga dsimti-landis bija, wiff atlaists tappa; bet kurxeem taggad dauds labbaki flahjahs, un winni zitteem Krohna-semneekem lihdsigi darriti irr; — ka arridsan tee Engures-semneeki, kurri mescha-naudu tabehl ne maksaja, ka teem to brihdi pee dselsu-darribas bij jastrahda, kurra taggad ne buht wairs netwaid; — tapat arri tee no Piltenes Starostejas tabehl ne maksaja, ka tas pee Pil-

tenes Starostejas peederrigs mesch, neds appaksch Kursemmes Mescha-waldischanas stahweja, neds arri lihds schim wehl par scho meschu kahda ihpascha eetaifischana spreesta bij; — tad tohp taggad pawehlehts, ka ir scheem semneekem no tahm minnetahm muischahm, tadehl ka taggad ar winneem wiff zittadi irr, lihds ar teem zitteem Krohna = semneekem to meschanaudu aismakfahb buhs.

28.

Us brihwestibas = grahmatahm irr dascheem pilzfateem ka Kuldigai un Jehkaba-meestam ta brihwestiba par masu tannis brihwestibas grahmatas nospreestu malku, sirgus Krohna = meschods fuhtht. Pee Komissaru ismekleschanas schahdu brihwestibas-teefu, tappe scheem diwi pilzfateem winnu brihwestibas apstiprinatas, un arri tas sirgu pulks tappa nospreests, zif sirgus schee minneti pilzfati ifgaddus fuhtht warr; tadehl tohp taggad pawehlehts pee malku iswefchanas scho reisibu labbi wehra nemt. Tee Pilzfata-waldineeki scho pilzfatu dohd teem eedsihwotajeem, furri sawus sirgus Krohna = meschods gribb fuhtht, grahmatas us Stempel-papihru, eeksch kurrahm tas wahrds ta, kam tas sirgs peederr, usrakstihst, ka arri tas sirgs labbi apsihmehts irr, tapehz ka zits schahdu grahmatu bruhkehnt newarretu. Schahs grahmatas tohp Kuldigas pilzfata Ruddens mehnescha, un Jehkaba meesta Seemas mehnescha isdallitas, un warr tadehl ka tas eeksch winnu brihwestibas-grahmatahm ihpaschi nolemts irr, tee Kuldigas eedsihwotaji no 1mas Leetus mehnescha (Oktober) lihds 1mu Sullu mehnescha, un tee Jehkaba meesta eedsihwotaji no Seemas = swehtfeem (25tas Seemas mehnescha) lihds zettortas neddetas widdu leelos gatwendos gullofshus kohkus (lausnes, bruffches) iswest. — Ur schahm grahmatahm winni pee Mescha = fungeem nahf, kam Pilzfata-waldineekem ihpaschus wahrda = rahditajus waijag aishuhtht, no teem, furreem tahdas grahmatas dohtas irr, un Mescha = fungi to mescha = gabbalu eerahd, fur ta iswefchana wehleta tohp. Pee grahmatu isdallischanas Pilzfata-waldineeki to nospreestu meschanaudu prettim nemm,

un to teefcham Mescha = waldischanai nosuht. Kad tas pehz malku isweschanas nospreests laiks pahrgahjis, tad Pilsfata = waldineeki tahs grahmataš atkal atnemm, un arri Mescha = waldischanai nosuht, ka tahs deldetas tohp.

Sinna 1. Ja gadditohs ka kahds pilsfata eedsihwotais, kam grahmata dohta, ap to laiku, kad malkus west wehlehts irr, sawu sirgu pahrdohstu jeb saudetu, un kad winsch zittu pirzis, jaunu grahmatu gribbetu, tad Pilsfata = waldineeki wiannam to gan doht warr, tomehr waijaga to tanni grahmata minneht, to wezzu atnemt, un Mescha = kungam nosuhtih.

Sinna 2. Mescha = kungeem waijaga ikreis kad kahds pilsfata eedsihwotais malkus leek iswest, ko tanni grahmata peerakstih; ka Mescha = waldischana warr tarehkeneht zif dauds malku iswesta irr.

29.

Kamehr ta meschu usnemshana eeksch fahrtes pilnigi no beigta, un wissi meschi eeksch gabbaleem (Slehgeh) nodalliti buhs, waijaga Mescha = waldineekeem to malku = pahrdohschanu angstam Krohnam par labbu, ar leelu apdohmaschenu padarriht, ka zaur to kad mescha = naudu waitroht gribb, mesch ne tohp pohstih, un tadehl tiffai Oberworstmeisteram wehlehts irr, zaur Mescha = kungeem no Krohna = mescheem pahrdoh: 1) buhweschanas = kohkus no gullofcheem jeb tahdeem kohkeem, kas wirsgalla nokaltuschi irr, kad tee, kurreem Krohna = kohki jadohd irr; sawu peenahkamu dattu dabbujuschi. 2) dedsamu malku no nederrigeem gullofcheem kohkeem, nokaltuscheem kohkeem, sarreem, attikkuscheem wirsgalleem no balkeem, zelmeeem un saknehm; tomehr tapat, kad papreeksch Rohmas = fungi, Krohna = semneeki un Dsimti = fungi, kurreem no Krohna = mescheem malku dabbuht waijaga, sawu peenahkamu malkas = dattu dabbujuschi irr. 3) tahs misas, kas no nozirsteem ohsoleem, alkneem, behrsehm un eglehm meschds pamestas tohp. 4) tohp wehlehts, darwu un deggutu dedsinaht, kadehl winsch pehz tahs istas weetas Oberworstmeistera Pamahzischanas = sinas ar teem, kas schahdu brihwestibu mekle, salihgshanas = grahmataš (Kontraktus) spreest warr. 5) ohgles no gullo-

scheem kohkeem, fà arri potaschu dedsinacht, arridsan no gullo-
scheem kohkeem, apsehm, paparscheem un zitteem tahdeem,
tomehr pawiffam nebuhs tapeh3 buhweschanas = jeb tahdus koh-
fus nemt, fàs pee zittadahm waijadfibahm derrigi irr. 6)
Oberworstmeisteram newaid leegts, tohs daschadeem ammat-
neefkeem waijadfigus kohkus, fo arri Veetas-kohkus jeb ammat-
neefu-kohkus fauz, no Krohna = mescheem pahrdoh, tomehr ar
wiffleelaku taupifchanu. — Tapeh3 Mescha-kungeem peenahfahs,
ne wehlah fà us 1stu Seena mehnescha tahs farehkeneschanas
Oberworstmeisteram eeraidiht, zif eeksch teem appafsch winnu
usraudsifchanas buhdameem mescheem gullofchi un wirfù no-
faltufchi kohki irr, un zif malku affis no sarreem, wirsgalleem,
zelmeem un faknehm buht warretu; fà Oberworstmeisters, fad
zittas kohku un malku waijadfibas norehkenajs, teem Mescha-
kungeem us 1mu Rudden3 mehnescha aibrakstiht warr, zif
dauds kohku jeb malku teem pahrdoh wehlehts tohp.

Sinna. Mescha-usraugeem us to buhs raudsiht, fà
ta darwa = jeb degguta-dedsinaschana, tapat arri ohg-
lu- un potaschu-dedsinaschanu ahra puffe mescha no-
teef, un fà tahs zaur zelmu israfchanu taifitas bed-
res atkal peebehtas un ar semmi lihdsinatas tohp.
Bet ja fàs zelmu isroh3 un to bedri ne peeber3 un ne
nolihdsina, no ta buhs 3 sefferus strahpi nemt.

30.

Bet ja eeksch fahdeem leeleem mescheem tahdi kohki buhtu,
fàs ar fuggeem us fweschahm semmehm westi tohp, bes ween
eeksch teem meschu-gabbaleem, furri fà leegti audfchi preefsch
fuggu- un laiwu-buhweschanas kohkeem nodalliti irr, un ja to
papreefsch redseht warretu, fà schahdi kohki, fad ne taptu is-
zirsti, warretu fahkt nokalst; tad Oberworstmeisteram par to
jagahda pirzejus dabbuht, un fad wiasch ar teem falihdsis un
Semmes-Guwerneera wehleschanu dabbujis, waijaga winnam
schahs falihdsinaschanas norunnas Augstai Mescha-waldifchanai
dehl apstiprinaschanas sinnamas darriht, un winnas spreeschanu
par to ihpafchu pahrdohfchanu sagaidiht. Bet fà no mescheem

bes tahs minnetas wehl dascha zitta nauda rohnahs, tad nahs fama nodakka kluhs fazzihst, pehz kahdeem liffkumeem ar scheem darriht buhs.

4. N o d a k k a.

No zittas meschu-naudas, bes tahs, kas no lohtu pahrdohschanas sanahf.

1.

Ea Meddischana eeksch Krohna-mescheem peederr augstam Krohnam, bes ka tomehr Kursemmes Muischineekeem pehz teem Semmes-liffkumeem no 9tas Labbibas mehnescha 1636, no 8tas Seenu mehnescha 1684, no 23as Labbibas mehnescha 1692, winneem nospreestas Meddischanas-brihwesstibas tohp leegtas, so wiffas Kursemmes Muischineekeem peederrigas brihwesstibas preeksch zitteem, irr no Kreewu-Semmes Walbitaseem zaur daschahm ar ihpafchu Wahrdu peerakstitahm wiffaugstakahm Ufahem apstiprinatas. Ea meddischana tohp eeksch augstas, widdischkas un masas meddischanas eedallitas. Pee augstas meddischanas peederr: farkani-breeschi (erschki), breechi, mescha-weheschi (fkumbri), mescha-zuhkas, meddeni un lahtschi, un tohp schi meddischana no Oberworstmeistera zaur Mescha-fungeem un zitteem Mescha-usraugeem, mescha-naudai par lab-bu prett aismakfaschanu tahs meddischanas-naudas par katru gabbalu pehz to maksu ka libdschim, usnemta.

Sinna. Gebshu ta meddischana ar funneem us leeleem mescha-lohpeem eeksch Krohna-mescheem newee-nam wehleta bet wiffseem aisleegta irr, tad tomehr zaur agrakeem liffkumeem irr wehlehts, ka Dsimti-fungi, kas eeksch saweem nowaddeem ffreedamu meddischchanu usnehmuschi, arri teem pee augstas meddischchanas peederrigeem mescha-lohpeem, eeksch Krohna-mescheem pakkal dsihtees warr, tomehr Gehgeram, kad winsch to Krohna-meschos nodsihtu lohpu tur no-kauj, wajag to paschu pehz nospreestu maksu aismak-fahst. Tadehl arri Mescha-fungeem pee tahdas ffreedamas meddischchanas wajaga pascheem flahst buht,

jeb fawus Mescha=fargus tur noraidiht, un no wiffa ta, fas tur notizzis Oberworstmeisteram sianu doht.

2.

See Krohna=muischi Rohmas=fungi, furreem us nospreestahm Rohmas=grahmatahm (Kontrafteem) ta meddischana eefsch Krohna=mescheem aisleegta irr, un tee Dsimti=fungi, furreem pascheem ta meddischanas brihwestiba Krohna=meschös irr, bet tomehr zaur faweem Gehgereem meddiht leef, warr to widdischku un masu meddischanu usnemt, kad tee tadehl no Oberworstmeistera rakstihu brihwestibas=grahmatu us gaddu dabbujufchi, un par fatru tahdu grahmatu 5 dahlerus maksajufchi. Schi nauda Oberworstmeisteram pascham par labbu laista tohp.

Sinna. Bet ka tomehr zaur pahrleeku leelu Gehgeru pulku mescha=putni wiffai isdeldehti ne taptu, buhs Semmes=Suverneeram nolemt, zif tahdu grahmatu Oberworstmeisters isdalliht warr; furrar waktas=panemshana no Augustas Mescha=waldischanas waijaga apstiprinatai buht.

3.

Teem, furreem grahmatas irr dohtas, tik labb ka ir Dsimteem=fungeem pascheem, ne buhs no 23as Pawaffaras mehnescha lihds 25tu Seena mehnescha ne kahdu meddischanu Krohna meschös usnemt. Bet wilkus un zittus plehfigus swehrus warr ikfurrâ laikâ kaut un schaut; — arridsan tohp ta 29. weeta ta 10. Labbibas mehnescha 1787 fluddinata Mescha=likkuma ta pahrwehrsta, ka tahs wilku un lapschu=ahdas teem par labbu tohp laistas, fas winnus schauj; ka semneeki wairak wehl usmohdinati taptu winnus isdeldeht.

4.

Kas bes brihwestibas=grahmatas no Oberworstmeistera medditu, jeb to aisleegtu augstu=meddischanu usnemtu, tam buhs bissi atnemt, tam Mescha usraugam par labbu, fas tahdu wainigu useet; bes tam buhs winnam pirmâ fahrtâ fatru mescha putnu, fas pee winna atrasts tohp, pehz tahs nospreestas

ta laika maksas aismaksah; ohtrā fahrtā tik pat dauds strahpes-naudu, un treschā fahrtā tik pat dauds tam par labbu, kas winnu kihlejis. Bet ja tas wainigais aisleegtā laikā tohp atrasts, tad buhs winnam wissu to diwfahrtigi maksah.

5.

Ja kahds, kam no Oberworstmeistera grahmata irr, tan ni laikā medditu, kas 3schā weetā schihš nodattas aisleegts, tad buhs tahdam katru gabbalu, kas pee winna atrasts tohp, pehz to nospreestu maksu, un wehi tik pat dauds kihletajam par labbu aismaksah.

6.

Zaur to tad tohp arri tee wezzaki mescha=likkumi wissi apstiprinati, kurrōš semneekem irr aisleegts ar tihkleem, schebberkleem, lammatahm, flasdeem jeb walgeem mescha=putnus kert un isdeldeht; un buhs Mescha=kungeem no teem, kas scho likkumu pahrkahpj 2 dahlerus strahpes-naudu nemt, meschanaudai par labbu.

7.

Ta sweijoschana daschōš esarōš, kà Saukenes-, Warsgaues- un zittōš esarōš, pee kurreem lihds schim ihpats usraugs pee likts bija, tāpat arri wiffōš uhdenis, kas Krohna=meschōš irr, bez ween tahdōš, kur dascheem Dsimteem=kungeem us ihpatschahm Veelfunga no Komiffareem apstiprinatahm brikwestibas grahmatahm brikwa sweijoschana irr, warr, kad tahdi, kas tahs nohmat gribb usfaukti, un klaija isdahwaschana Mescha=waldischana notikkusi irr, no Oberworstmeistera us nohmu dohta tapt; bet tahm salihgschanas=grahmatahm (Kontrakteem) us sweijoschanas buhs us 1 lihds 4 gaddeem ar Semmes=Guverneera wehleschanu un apstiprinaschanu nospreestahm tapt.

8.

Tāpat arridsan Oberworstmeisters ar Semmes=Guverneera wehleschanu tohs laukus un plawas warr isnohmaht, kas Krohna=meschōš irr, un pehz pehdigahm Rukku=grahmatahm ne

pee teem semmes-gabbaleem peederr, Fuxri Nohmas-funqam jeb semneefkeem bruhfeschanai eerahditi irr; tomehr ne buhs fehohs laufus un plawas us ilgaku laifu fà tikkai us weenu gad-du un tamehr isnohmaht, kamehr Mescha-waldifchanai schkit-tihš labbaki effam, schahdas weetās zaur apsehshanu un apstahdifchanu wairaf derrigas darriht.

9.

Oberworstmeisteram tohp usdohts, zaur Mescha-fungeem un Uppakfchajeem mescha-fungeem, no katra kohka, kam bischustrohps uslikts irr, ne tà fà lihds schim meddu, bet ifgaddus 5 sefferus pee mescha-naudas eenemt; tomehr ne buhs turpmaf wehleht nedf to brihwestibu doht, tadehl kohfus eewainoht jeb maitaht, fà tas jau 13tâ weetâ zas nodaktas schis likkumôs minnehts irr.

6. N o d a k k a.

No teefas-spreeschanas par meschu-noseegumeem.

1.

Pils-kunga teefai un zittahm pirmejahm teefahm par weeglofchanu, dehl ahtrakas isfchirfchanas pee mescha-noseegumeem, un tadehl fà schahdi noseegumi pee mescha-likkumu pahrfahpfschanahm peekriht, fuxru fargataji Mescha-fungi un Uppakfchaji mescha-fungi irr; un fà zaur scho likkumu ta strahpe par katra noseegumu flaidri irr nospreesta, — tohp pawehlehts, fà ifkatram, fas pee kahda mescha-noseeguma atrasts jeb pahreeezinahts tohp, jeb fuxram, fà ohtrâ nodaktâ fazzihst irr, sirgs kihlehts tappa, lai buhtu no kahdas kahrtas buhdams, prohti Krohna-jeb Osinta-kunga semneefš, brihws semmes-wihrs jeb pilsfata eedsihwotais, us Mescha-farga isteifchanu, no Mescha-kunga pascha jeb fur tahds ne buhtu, no Uppakfchaja mescha-kunga ta strahpe nospreesta tohp. Tomehr waijaga scheem pee kihleschanas ta wainiga, to tanni muifschâ sinnamu darriht, pee fà tas wainigais peederr. Sa ismekleschana un isfchir-

schana noteek us to paschu weetu beedreems ar tahs muischas Waldineeku, Junkuru, Skrihweru jeb Waggaru, jeb zittu kahdu, kas tadehl no Dsimta-kunga tur noraidihts tohp; bet ja kahds pilsfata eedsihwotais mescha-noseegumu padarritu, tad us Mescha-kunga mekleschanu, tas pilsfats dehl ischekirschanas kahdu Rahtskungu jeb zittu kahdu pilsfata eedsihwotaju ka weetneeku tur noraida. Tad tohp pehz weenlibdsigas nospreeschanas tahs schinni likkuma spreestas strahpes-naudas no ta wainiga maksatas. — Bet ja tam wainigam ne buhtu nauda flah, tad tohp wiinam 3 pagaidu-deenas dohtas; kad tahs pahrgahjuschas, waijaga wiinam bes kaweschanas to naudu atnest, jeb wehl bes tam, par katru bes maksaschanas pahrlaistu deenu weenu ohefi aismaksh.

Sinna. Bet ja pee schahdas weenprahtigas ismekleschanas, tas no Mescha-farga apfuhdschts semneeks beswainigs atrasts taptu, tad wiinsh bes wiffas strahpes irr atlaischams, un ja wiinam sirgs kibchts irr, tas pats atkal atdohdams. Bet ja pee notikkuschas ismekleschanas, tas no Dsimta-kunga jeb no Pilsfata fuhchts Weetneeks, ar Mescha-kunga spreeschanu tahs strahpes-naudas dehl, weenada prahta ne buhtu, tad tas Mescha-kungs, kas sawu spreeschanu par taisnu turr, wiffu scho fuhdseschanu us to peederrigu Teesu noraid, ka ta, ka turpmak sta weetâ schihs nodaklas kshs nolemts, warr ischekirta tapt.

2.

Mescha-kungam jeb Uppakshajam mescha-kungam buhs ih-pascha tapehz wiinam dohta Schnohra-grahmata to wahrdu ta wainiga, kahdu noseegumu, kurrâ weetâ un laikâ wiinsh to padarrijis irr eerakstiht; un wehl, pehz kahdas weetâ schi mescha-likkuma ta strahpe spreesta, ka arri, woi ta nauda nospreesta laikâ jeb pehz to, un kad ta nomakfata irr.

3.

Pee mescha-noseegumecim, fur wairak ne ka 15 dahleri janemm, Mescha-kungs scho naudu ne pehz sawas paschas gribschanas prassa, bet Oberworstmeisteram no ta sinnu dohd,

Kursch tad ka pascham labbaki schheet, un weenlihdigi ar scheem
 likkumeem, Mescha-kunga spreeschanu jeb zittadu padarra jeb
 arri apstiprina.

4.

Tapat arridsan, kad kahds noseegums tahda mescha dar-
 rihts irr, kas Appakschaja mescha-kunga usbraudsischanae ee-
 dohts irr, tad schis pehz paschu prahtu ne warr leelaku strahpi
 ka s dahlerus nospreest; bet winnam waijaga Mescha-kungam,
 appaksch kurra winsch stahw, sinnu doht, kursch tad Appak-
 schaja mescha-kunga spreeschanu jeb atmett jeb apstiprina.

5.

Kad tahds us schahdu wihsi strahpehts, Mescha-kungu jeb
 Appakschaja mescha-kungu par netaisnu turretu, tad warr
 winsch tadehl pee Wirz mescha-kunga subdseht, kursch kad pehz
 atraschanas schahs wainas, jeb pehz ismekleschanas tanni wee-
 ta no Worstmeistera, — ja ta subdsechana taisna buhtu,
 tam beswainigam subdsetajam to no winna netaisni nemtu
 naudu atdohd, un no Mescha-kunga jeb Appakschaja mescha-
 kunga to pats atkal atpraffa.

6.

Bet ja kahds mescha-noseeguma dehl wainigs taptu, bet
 ne useets neds pahrelezinahts tappis, tomehr taisni par wai-
 nigu turrams buhtu, tad Mescha-kungs, jeb ja tahds netaid,
 Appakschais mescha-kungs papreeksch tam Osintam-kungam
 tahs muishas, fur tas wainigais peederr, un ja tas mahjas
 ne buhtu, winna Muishas-waldineekam, un ja schee teesu ne
 dohd, Pils-kungu Teesai to sinnamu darra, ka ta waina
 ihsti ismekleta, un tas wainigais, kad pahrelezinahts irr, tai
 peederramai Teesai nodohts taptu, fur tahs meschu-likkumds
 nospreestas strahpes-naudas tohp eedsihtas, un Mescha-kungam
 jeb Appakschajam mescha-kungam dehl eerakstischanas un nosub-
 tischanas us Teesu nodohtas.

7.

Kad pehz schahs Teefas ismekleschanas taid's no Mescha-kunga jeb Appakschaja Mescha-kunga dehl pahrklausifchanas eefuhtih's, beswainig's tohp atrasts, tad schi Teefa winnu par beswainigu spreesch, leek to Mescha-kungu jeb Appakschaju mescha-kungu preekschâ aizinaht, un par winnu teesu spreesch. Bet ja Mescha-kungs jeb Appakschais mescha-kungs schahdu teesu par netaisnu turretu, un ta pehz winna schkifchanas peenah-kamu strahpes-nauda, kurra tam wainigam atlaiſta tappa, ne masaka buhtu kâ 15 dahleri, tad warr winsch sawu nemeeribu appaksch scho teefas-spreedumu peerakstih, un luhgt, ka schi teefas-leeta Mugstaja teesâ nodohta taptu; tomehr Mescha-waldis neekeem ne waijaga tahs Mugstaku teesu mekleschanas-naudas peenest, jo tad winni Teefas-preekschneeku aminatu padarra, kurru Kursemmes Teefas-pil'sfatôs ne kahdi newaid.

8.

Par wisseem mescha-noseegumeem, kas preeksch Teefahm ismekleti tohp, buhs Mescha-kungam jeb Appakschajam mescha-kungam ihpashu rahdischanas-grahmatu turreht, un to ik diwi mehneschus Oberworstmeisteram nosuhtih, ar to sinnu par kurreem jau sprees's irr, ka schis tahs abtrakas spreeschanas dehl par teem zitteem, pee Semmes-Guverneera preekschraf'siu mek-leht warr. Pa tam tohp tee Mescha-kungi jeb Appakschaji mescha-kungi, kurri beswainigus us Teesu noraida, sinna likti.

9.

Par netaisnu teefas-spreeschanu warr tee, kam pahriba barrita, pehz Waldischanas-likkumu preekschraf'sta §§. 200 un 201 suhdseht, un ta naudu ne tohp eed'sih'ta, kamehr Mugstaja waldischana buhs nospreedusi.

10.

Bet kad Oberworstmeisters tanni teefas-spreeschana tahs Teefas par kahdu wainu, kur ta strahpe masaka nolemta irr nekâ 15 dahleri, un kadehl schi waina newarr no Me-

ſcha=usdraugeem preeſch Augſtas teefaſ neſta tapt, atrohn, fa tam wainigam ta ſtrahpe nepareißi atlaiſta irr, no kurreneſ wehl leelakaſ nereißibaſ eekſch Krohna=meſcheem zelteeſ warretu; tad peenahkaſ winnam ſawu ſchkiſchanu tik labb Semmeſ=Guverneeram fà arri Augſtai Meſchu=waldiſchanai ſinna mu darriht, fa ta iſmekleſchana ſchahſ wainas Augſtajai teefaſ uſdohta, un winna Teefa fà nahkaſ ſtrahpeta tohp.

11.

Patgalwigas malku=zirſchanaſ, ſahdſibaſ jeb nereißibaſ eekſch meſcheem, peederr appakſch Meſcha=waldiſchanaſ teefaſ=ſpreeſchanu, kad tee wainigi pahrlleezinati; un ta naudaſ=eedſiſchana ſkaidra leeta beſ wiſſaſ ſtriſdeſchanaſ irr. Bet galwaſ=noſeegumi, fà: rohkupeeliſchana pee Meſcha=kungeem, Appakſchajeem meſcha=kungeem jeb Meſcha=fargeem, tiſſcha meſchu=eedeſſinaſchana un tà prohjam, ne peederr ne buht appakſch Meſcha=kunga jeb Appakſchaja meſcha=kunga iſmekleſchanaſ; bet ſchohſ waijag peh; aggraf eezelteem liſkumeem iſmekleht.

12.

Kad Meſcha=usdraugi newarr ſawu ammatu fà peenahkaſ padarriht, ja tee prett meſcha=blehdineeku warras=darbeem, zaur liſkumeem drohſchi un ſargati newaid; kadehl arri eekſch ſemmeſ=liſkumeem no ta gadda 1668 S. 40 ſpreeſtſ irr, fa taſ nahweſ=ſtrahpi pelnijiſ, faſ Meſcha=fargu fitt; tad tohp to mehr ſchiſ bahrgaiſ liſkumſ atweeglohtſ, un teem lehnakeem liſkumeem peelihdſinahtſ, peh; kurreem ta Kreetwu walſtſ, kurrà taggad wiſſaſ nahweſ=ſtrahpeſ atmektaſ irr, waldita tohp, un tahm Waldiſchanahm un Teefaſhm pee kurrahm ſuhdeſchanaſ no Meſcha=kungeem, Appakſchajeem meſcha=kungeem, Meſcha=junkureem jeb Meſcha=fargeem eenahkſ, fa tee eekſch ſawa deenſta no kaſda fiſti irr, — zaur ſcho pawehlehtſ, to wainigu, kad wiſſch no tahdaſ kaſhtaſ irr, fa wiſſch appakſch meeſaſ ſtrahpeſ ſtahw, faſ Meſcha=fargu fittiſ, uſ 20 pahtagu fitteneem un 1 gadda walnijumu=darbeem noteefaht;

Kas Mescha-junkuru jeb arri Appakschaju mescha-kungu fitt, to buhs us 30 pahtagu fitteeneem un 2 gaddu walnijumu darbeem noteesah. Bet ja kahds tif pahdgaltwigs buhtu, Mescha-kungu fitt, tad buhs tahdu noseedsigu, kad winsch meefas-strahpi no 50 pahtagu fitteeneem dabbijs, us 4 gaddeem pee walnijumu darbeem noraidiht. Kad kahdam Muischineekam, jeb zittam no tahdas kahrtas, kas appaksch meefas-strahpes ne stahw, tas prahta nahktu, prett scho likkumu apgrehkotees; jebfchu gan warr zerreht, ka Muischineeki, kurreus sawa pascha labbaka atsihschana un prahta apskaidroschana warr mahziht, to labbumu atsiht un zeeniht, kas no fargaschanas wiffas nospreestas reissbas atlezz, zaur schahdeem noseegumeem fewi ne eewainos fees; tad buhs Muischneeku, kas Mescha-fargu fitt, us triju mehneschu wakti, tanni ta fauktâ melnâ kambari noteesah. Bet kaudis no zittas kahrtas, buhs tahda noseeguma dehl us trim mehnescheem zettumâ likt; dehl Appakschaja mescha-kunga jeb Mescha-junkura fischanas tohp Muischineeki us wakti no feschcheem mehnescheem, un zittâ kahrtâ kaudis us zettumu no feschcheem mehnescheem noteesati; un pehdigi dehl Mescha-kunga fischanas buhs Muischineekeem weenu gaddu wakti, un teem zitteem tif pat ilgi zettumâ palikt. Un wisseem scheem wainigeem buhs to peenahkamu ahrsteschanas-naudu aismaksah, ja tas saksists kahdas wahtis dabbijs jeb ahrsteschana wajjadfiga buhtu.

Sina. Zeklaht tohp wisseem Mescha-usraugeem pee bahrgas strahpes, un pat kad waina tohp atrasta, pee atmeschanas no ammata peekohdinahts, ka tee pee sawa deenesta darrischanas ne weenu ne buhs alstift, un tadehl wehl jo mas ne eedrihstetees paschi kahdu fitt.

9. No d a l l a.

Kas Mescha-kungeem, Appakschajeem mescha-kungeem un zitteem Mescha-usraugeem darriht peenahkabs.

1.

Ea wehrâ-nemschana, ka meschi ne tohp apskahdeti, bet ka eeksch teem pascheem wiff reissbâ noteek, tohp Mescha-kun-

geem, teem appaksch winneem buhdameem Appakshajeem mescha-kungeem un Mescha-junkureem usdohta, kurri, kad no Oberworstmeistera teem meschi buhs eerahditi, ihpafchi tee irraid, kam peenahfahs wiffu to padarriht, kas no Mescha-waldischanas tohp pawehlehts; ta ka tee taifni un weenlihdfigi pehz scheem likkumeem un pehz mescha-gudribas mahzibahm isturrahb.

2.

Meschus labbak appaksch sawas usraudsischanas turreht, buhs Mescha-kungeem un Appakshajeem mescha-kungeem, ka arri Mescha-junkureem tuvu pee teem mescheem mahjoht, eeksch nammeem, kas us tahdu semmes-gabbalu usbuhweti irr, kas pee Krohna-mescha peederr. Labbakas pahrtifschanas dehl, un ka tee bes ruhpahm warr dsihwoht, tohp katram Mescha-kungam trihs laufi, ikfatrs no 30 puhru weetahm, un plawas tik dauds dohtas, ka 100 wesumus seena plaut warr; Appakshajeem mescha-kungeem puffa dalka no ta; un Mescha-junkureem par katru lauku 9 puhru-weetas, un plawas no 25 wesumeem; bes tam wehl tohp Mescha-kungeem un Appakshajeem mescha-kungeem no wiffas meschu-naudas, kas no teem appaksch winnu usraudsischanas buhdameem mescheem eenahf, peezi no simteem dohti; zaur ko tad arri winnu pafcha darboschana wairak atmakfata tohp, jo wairak tee darbofes mescha-naudu wairoht.

3.

Sinna. Kad darbineeki no Krohna-muischahm dehl Mescha-usraugu ehku-buhweschanas, pahrtaisichanas jeb islahpischanas waijaga; tad Oberworstmeisters preeksch imas Sullu mehnescha Kambera-waldischana no ta sinnu dohd, ka ta pahrdallischana no tift, un tas darbs pawaffara jeb ruddeni warr padarrihts tapt.

4.

Mescha-kungu un Appakshaju mescha-kungu laufus un plawas buhs ka lihds schim Mescha-fargeem apstrahdabt. Bet ka tee taggad buhdami Mescha-fargi, pee ta semmes masuma, kas

Dascheem irraid, un furram aridsan ta Mescha-fargu klau-
 schana, furri ne wairak fà 3 puhru weetas mehds apstrahdaht,
 peelihdsinata tohp, tohs lauku- un plawu-darbus ne spehs pa-
 strahdaht, un pat taggad, pee tabs semmes kas Mescha-far-
 geem irraid, Mescha-kungeem un Appakschajeem mescha-kun-
 geem, pee masakeem laukeem un plawahm ne fà 2trâ weeta
 schihs nodaktas spreests irr, waijaga kahdu daktu no algad-
 scheem likt apstrahdaht; tad buhs Oberworstmeisteram pehz
 taggad buhdamahm Kuku-grahmatahm un pehz Mescha-fargu
 pulku ischkirt, zif dauds neapstrahdataf semmes Mescha-kun-
 geem un Appakschajeem mescha-kungeem atleef, ka tadehl tohs
 waijadfigus darbineekus no tahm Krohna-muischahm, kas no
 scheem mescheem sawu kohku-pahrtikschanu dabbu, doht warr.
 Schahdu sarehkeneschanu no lauku-apstrahdaschanas, no see-
 na-plauschanas un teem pee labbibu eeweschanas un kulschanas
 waijadfigeem darbeem, Oberworstmeisters Kambara-waldi-
 schanai preekschâ leef, furra tad weenu reisi preeksch wiffahm,
 darbineekus un darba-deenas stary tahm Krohna-muischahm,
 pehz fainneeku pulku ischkirt.

Sinna 1. Zeem Mescha-junkureem, furreem, fà jau
 fazzihst irr, 9 puhru weetas par katru lauku, un pla-
 wa no 25 teena-wesumeem tohp dohta, waijaga pa-
 scheem sawas semmes apstrahdaht.

2. Zebfchu ta Mescha-fargu klauvischana fà lihds schim
 bijusi, apstiprinata tohp; tad tomehr Mescha-kungeem
 un Appakschajeem mescha-kungeem ta brihwestiba ne
 tohp dohta, tohs us tahteem tirgeem ar labbibu dehl
 pahrdohschanas raidiht; un buhs tikfai ikkatram, zaur
 weenu Mescha-fargu par wiffu seemu, ne wairak fà 6
 tschetwertus no wiffadag labbibas suhtiht; aridsan
 Oberworstmeisteram allasch us to jarauga, ka Mescha-
 kungi un Appakschaji mescha-kungi, Mescha-fargeem
 leelaku klauvischanu ne mas ne usleef, ne fà Kuku-grah-
 mata irr nospreesta, nedf arri no Krohna-muischahm
 wairak darbus prassa, nekà no Kambara-waldischa-
 nas spreesti irr; bet ka pa tam arri tee nospreesti dar-
 bi ihstena laikà padarriti tohp.

Teem Mescha-fungeem un Appakschajeem mescha-fungeem tik labb pascheem, fà arri zaur teem Mescha-junkureem un Mescha-fargeem, fàs appaksch winneem stahw, ar wiffu apgahdibu us to jarauga, fà ne weens bes wehleschanas jeb brihwestibas-sihmites Krohau-meschôs fo bruhke, un fà ta schinnis lifkumôs pawehleta reisiba pee kohku-zirschanas un istweschanas un pee zittahm wehletahm leetahm pateesi tohp wehrâ nemta. Bet paschi winni newarr, pehz fatwu paschu prahtu, fahdu brihwestibu us bruhkeschamu meschôs doht, bes ween to brihwestibu, luhku lohbiht un bischu-strohpus usstelleht, scho pehdigu tomehr waijag tuhda Oberworstmeisteram sinnamu darriht. Pee pahrdohschanas to gullofschu kohku (lausnu, bruffschu) jeb tahdu kohku, fàs wirsgallâ nokaltuschu un nostahjuschu irr, winni ne drihkt to mehru pahrfahpt, fàs winneem no Oberworstmeistera taps nolemts, fà tas 29tâ weeta zshas nodakkas pawehlehts tappa.

See Mescha-fargi wiffai appaksch Mescha-fungeem un Appakschajeem mescha-fungeem stahw, un winneem peenahfahs pee wiffleelakas nomohdâ-bushchanas, fà meschi ne tohp apfahdeti, un pee winnu nemittejamas apjahschanas, tahs no Mescha-usraugeem dohtas pawehleschanas tikkuschu un bes faweschanas padarriht. Un kad par winnu kuhtruma eefsch deenesta pascheem Mescha-fungeem un Appakschajeem mescha-fungeem waijaga atbildeht, tad scheem ta brihwestiba tohp dohta, teem kuhtreem Mescha-fargeem naudas-strahpi uslift, jeb ja leela waina buhtu, dehl meefas-strahpes Oberworstmeistera wehleschanu mekleht, jeb pee redsamâ nederribas un nelahgas isturreeschanas, no Oberworstmeistera luhgt, fà tahdi no deenesta atmesti tohp.

See Mescha-fargi turpmaf us saweem swarkeem messinas brunnu-sihmes dabbuhâ, fà ikfursch tohs warr pasht, un ne weens pee winnu deenesta-darrischanas teem pretti turretohs.

No Mescha-usraugu noseegumeem un strahpehm.

1.

Gan to warretu zerreht, ka wiffi tik labb Wirseji ka zitti Mescha-usraugi un fargi, to, kas winneem darriht uslikts irr, bes apnikschanas, ar nepeekuffuschu ustizzibu un mudribu ta isdarrihs, ka gohdigeem un paklausigeem pawalstneekem peeklahjahs, un ka winni Deewa preekscha sawa swehreschanâ sohlijuschi, fo ikkatram preeksch usnemschanas sawa deenesta swehrecht waijaga. Bet ja tomehr winnu starpâ kahds buhtu, kas ar tihschu prahtu jeb no kuhtruma, sawa ammata likkumus pahrfahytu; tad buhs tahdeem, pehz wainas leelumu, atraitnu un nabbagu-nammeem par labbu, naudas-strahpi uslikt, jeb us kahdu laiku no ammata atlaist, jeb dehl kahdu leeu noseegumu wiffai atmest un us teesu nodoht.

2.

Par katru nepaklausibu to Mescha-fargu prett saweem Wirsneekeem, tohp winni ikreis no Mescha-kunga jeb Appakschaja mescha-kunga, kam ihpats mesch eeksch usraudsischanas irr, ar 3 seffereem strahpeti, un warr bes tam wehl, ar Oberworstmeistera wehleschanu, meefas-strahpi dabbuht. Bet ja kahds eedsihwotais suhdsetu, ka winsch speests tohp, un Mescha-kungs jeb Appakschais mescha-kungs scho suhdseschanu pateesu atrastu, tad no Mescha-fargeem 5 sefferus lihds 2 dahlereem strahpi nemt buhs; bet kad mannihts tohp, ka Mescha-fargd daudsfreis apwainojahs un noseedsigs tohp, jeb sawa pascha labbuma dehl, fahdes un sahdsibas meschds leef notikt, jeb pats ka kohku-saglis tohp sagrahbts, tad Mescha-kungs jeb Appakschais mescha-kungs to tudal no sawa ammata atlaisch, un no schahs atlaischanas Meschu-waldischanaï sinnu dohd, tas pirmais pats, tas ohtrais zaur to Mescha-kungu, appaksch kurru winsch stahw. Oberworstmeisters tad schahdu noseedsigu leef atmest, un no winna 10 dahlerus strahpi nemt, jeb arri winnu pehz ta noseeguma leelumu, us teesu nodoht.

Sinna. Kad kahds Mescha-fargß to winnam no Mescha-kunga jeb Appaksehaja mescha-kunga usliktu strahpe par netaisnu turretu, tad warr winsch, kad bes teepshanas ta naudas = strahpe nomakfata irr, pee Oberworstmeistera fuhdseht, un ja schis to Mescha-kunga, jeb Appaksehaja mescha-kunga spreeschanu ihsti netaisnu atrastu, tad tohp no schi pehdeja ta netaisni nemta nauda Mescha-fargam par labbu atkal eedsihtha, un bes to wehl ta turpmaß minneta strahpe.

3.

Tee satweem Wirßneefkeem nepaklaufigi Appaksehaji mescha-kungi tohp no Mescha-kungeem ikreis ar 1 dahleru nostrahpeti; kad eedsihwotaji jeb Mescha-fargi par winnu fuhds, ka tee speesti un winneem netaisnibas tohp darritas, un schahß fuhdsefchanas pateefas atrastas tohp, tad pehz wainas leeluma 2 lihds 6 dahlereem ja nemm, un bes tam wehl to netaisni nemtu naudu buhß atdoht. Bet kad Appaksehais mescha-kungs tohp pahrleezinahtß, ka winsch mescha-fahdsßibu jeb patß padarriiß, jeb tihschi mescha-pohstifchanas un fahdsßibas pakahwis darriht; tad Mescha-kungs to tuhda no ammata atlaisch, un Oberworstmeisteram to sinnamu darra, kurses tad, kad Appaksehaju mescha-kungu us atbildeshanu aizinajis un wainigu atrohn, winnu no ammata atmett, un pehz noseeguma leelumu us teefu nodohd.

Sinna 1. Kad Appaksehais mescha-kungs tahda laika tohp atmests, kad labbiba wehl us lauku irr; tad buhß winnam, jebshu ta labbiba winnam peederr, to ne no Mescha-fargeem, bet ar algadscheem lißt noxemt; bet kad labbiba jau fanemta irr, tad tas, kas winna weeta par Appaksehaju meschu-kungu zelts tohp, pehz semmes eeraddumu, fehflu no winna dabbu. —

2. Appaksehajeem mescha-kungeem tas brihwi irr, par Mescha-kunga netaisnu spreeschanu, dehl strahpesmakfaschanas, pee Oberworstmeistera fuhdseht, to mehr papreesch ta strahpes-nauda bes teepshanas janodohd; un ja winnu fuhdsehana pateefa buhtu, tad tohp Appaksehajam Mescha-kungam par labbu, ta netaisna strahpes-nauda Mescha-kungam atkal atnemta.

3. Kad Mescha-junkurs nepaklaufigß irr jeb kahdu noseegumu padarra, tad tohp winsch no Mescha-kunga us pussu dattu no ta kas Appaksehajam mescha-kungam bij jadohd, strahpehtß; bet ja winsch azzim re-

doht nederrigs buhtu, tad Mescha-kungs winna at-
laischanas dehl Oberworstmeisteram sinnu dohd, pee
kurra arri Mescha-junkuri tahs netaisni nemtas nau-
das-strahpes dehl suhdseht warr.

4.

Pee Mescha-kungu noseegumeem un winnu strahpehm,
Oberworstmeisters tapat darra, ka jau wirsu no Appakshajeem
mescha-kungeem sazihts irr; bet tomehr ta ka winsch diwFabr-
tigu strahpes-naudu nemm, un dehl winnu atlaischanas Augstai
Mescha-waldischanai sinnu dohd. — Par Oberworstmeistera
netaisnu spreeschanu warr Mescha-kungi pee Augstas mescha-
waldischanas suhdseht, un ta ima Sinna tahs preekschahju-
schas weetas rahda arridsan us Mescha-kungeem, kurri arridsan
no ammata atmettami buhtu.

5.

Das Worstmeisters tohp no Oberworstmeistera par katru
nepaklausibu prett saweem wirsneekeem ta strahpehts, ka win-
nam weenas neddekas alga atrauta tohp; bet ja par winnu no
Appakshajeem mescha-usraugeem jeb no swescheem laudim
suhdsehts taptu, ka winsch tohs deenesta brihdina, un pee is-
mekleschanas rahdabs, ka schi suhdsefchana pateesa irr, tad
winnam puffa mehnescha alga atrauta tohp. Bet pee redsa-
mas nederribas, kad winsch sawu ammatu labbi wehra ne
nemm, jeb kad pee tahm no saweem wirsneekeem winnam us-
dohtahm ismekleschanahm tihschas netaisnibas darra, Ober-
worstmeisters winnu no ammata atlaisch, un Augstai mescha-
waldischanai sinnu dohd; kurra tad, kad winna taisnoschana
prassita, un winsch tomehr wainigs tohp atrasts, winnu no
ammata atmett, un pee leela noseeguma us teesu nodohd. Dehl
nepateesas alga-atrauschanas no Oberworstmeistera, warr
Worstmeisters pee Augstas mescha-waldischanas suhdseht.

6.

Pee Mescha-mehrneeku (Kobbeschu-kungu) strahpeschanas
Oberworstmeisters ta darra ka tanni preekschahjuschâ weeta
mahzihts irr. See, kas ar winna spreeschanu meerâ newaid,
warr pee Augstas mescha-waldischanas suhdseht, kurra, kad to
suhdsefchanu pateesu atrohn, to netaisni nemtu strahpes-naudu
tam par labbu, kam pahriba darrita, no pascha Oberworst-
meistera atkal atprassa.

Wisseem, tik labb Wirsejeem mescha-usraugeem, kà arri Appakschajeem mescha-usraugeem un fargeem tohp zeeti pee-fohdinahts, wissu to, kas teem peenahkabs, bes plehsigas paschu auglu krahschanas darriht, un ka teem ne buhs eedrohschinatees, neween par kaut kahdu leetu maksas prassiht, neds arri tahs tà sauktas pateizibas-dahwanas pretti nemt; zittadi tee no sawa ammata atmesti, us teesu nodohiti un no tahs kà no-seedsigi ar wiffas likkumu bahrsibas strahpeti taps.

Siina. Un ka ikkurram katram schee pee Krohna-mescheem zellami likkumi, un tahs taggad scheitan spreestas aisleegschanas un Strahpes wisseem sinnamas taptu; tad tohp no scheem likkumeem, zif Latweeschcem no teem sinnast waijaga, prohti: tahs Imas Nodallas sta weeta, ta 2ra, 3scha, 4ta un 5ta Nodalla pawissam, no 6tas Nodallas ta ima un 2ra weeta bes tahm Sinnahm, ta Siina tahs 3schas weetas, ta 4ta weeta ar wiffahm Sinnahm, ta 5ta, 10ta un 12ta weeta, un ta 10ta Nodalla bes tahs 7tas weetas, latweeschu walloba pahrtulkotas, un taps diwi reises par gabdu, prohti Sullu mehnescha, pirns lauku-darbi sahahs, un Muddens mehnescha, preeksch kohku-zir-schanas un fataisfichanas, swehtdeenas no Basuzas-lungeem basuzas nolassitas.

Miffeti wahrdi:

Łappá 21, weeta 4, fleljá 6 lassí: aismakfatu rumpja-naudu, ja newaib ic. Łap. 26, pehb. fl. 1. paraudisichanu. Łap. 28, fl. 1 l. Łam, łam ta ic. Łap. 30 fl. 20 l. eerakstítu ic. Łap. 31, fl. 18, l. truhkuma ic. Łap. 32 weeta 27, fl. 4, l. waijadřibu ic. Łap. 36 tanni siná, fl. 8, l. dedsinaschana ic. Łap. 40, fl. 16, l. mescha-noseegumeem.

